Anul III — ARAD, SÂMBĂTĂ 20 NOEMVRIE 2 DECEMVRIE 1899 — **Nr. 222**

REDACŢIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria de un an fl. 10; pe 1/2 an fl. 5; pe 1/4 de an fl. 2.50 pe 1 lună fl.
N-rii de Duminecă pe an fl. 2.—
Pentru România şi străinătate: pe an 40 franci.
Manuscriptele nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAŢIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERŢIUNILE
de 1 şir garmond: prima-dată 7 cr.; a doaua oară 6 cr.; a treia-oară 4 cr. şi timbru de 30 cr. de fiecare publicaţiune.

Atât abonamentele cât şi inserţiunile sûnt a sě plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu primesc.

Anul III. — Numĕr de Duminecă — **Nr. 47**

Popor viteaz.

(R.) Lupta, pe care o susţin Burii pentru a-'şi apăra neamul şi moşia, este o dovadă, că dreptatea trebue să învingă chiar şi în potriva celor mai fără suflet asupritori. Nu e vorbă, la urma urmelor Englezii îi vor birui pe Buri; poporul care cu atâta inimă şi curagiu se ştie jertfi, n'are să peară însă, ci faptele sale vitejeşti au să fie înscrise în cartea de aur a neamurilor alese, dându-li-se astfel Burilor vieaţa de veci.

Pentru-că ce-au făcut Burii? S'au sculat cu mic, cu mare şi nici n'au mai aşteptat ca duşmanul să le calce hotarele ţerii, ci i-au eşit nainte şi un şir întreg de bătăi amare i-au dat. N'au rĕmas acasă de cât femeile slabe şi bĕtrânii neputincioşi.

Presidentul lor, bĕtrânul Krüger, şi-a trimis pe câmpul de luptă fiii şi doui-spre-zece nepoţi şi în ţeara întreagă nu e un singur om care să nu fie hotărît a murì ori a învinge... Par'că citim din istoria vremurilor vechi, când [illegible] uimeau lumea cu sufletul lor mare.

Mai bine d'o lună de zile ei ţin pe loc cea mai puternică armată din lume, pe Englezi, cari pentru a putè să ajungă în ajutorul cetăţilor lor impresurate de Buri, la fiecare cotitură de vale, pe toate dealurile, d'alungul drumurilor de ţeară şi a căilor ferate, înaintea fiecărui sat şi oraş trebue să stea în faţa morţii. Cu atâta statornicie şi isteţime se apără Burii!

Şi încă ei nu sunt în ţeara lor.

De i-or putea împinge Englezii până acasă, o să vedem deslănţuindu-se lupte cum puţine veacuri au pomenit. Englezii vor puté să ia în stăpânire cel mult oraşe arse, sate pustiite, drumuri stricate şi câmpuri pline cu hoituri.

S'ar putè însă întêmpla ca lucrurile să n'ajungă până aici. De câteva zile se vorbeşte tot mai mult că Impĕratul Germaniei ar voì să mijlocească o pace între uriaşa împĕrăţie engleză şi între Burii cei puţini dar' viteji.

Ori-cât norocul i-ar ajuta deci d'aci încolo pe Englezi, cari au trimis sumedenii de soldaţi asupra Burilor, dragostea ce lumea întreagă arată acestor oameni de inimă va impedeca pe Englitera să fie prea aspră cu Burii. In Rusia şi Franţa, şi până acum, lumea îi judecă aspru pe Englezii reci, lacomi şi cruzi. Ba Francezii au mers până acolo, că în foile lor batjocoresc şi vatămă chiar şi pe bĕtrâna regină Victoria. Aşa, că dacă lucrurile nu se vor limpezi în curênd la un fel ori altul, uşor se poate întâmpla să se încaiere între ele chiar aceste popoare mari. Deja se scrie, că Ruşii au pornit înspre Africa de mează-zi, unde se petrece rĕsboiul, mai multe vase de rĕsboiu, ear pe coastele Engliterii s'au luat toate măsurile ca nu cumva Francezii întro bună dimineaţă să tăbarască asupra oraşelor dela mare. Se mai vorbeşte că în urma marelor încordări între cele douĕ ţĕri, Englezii n'ar mai voi să ia parte la expoziţia ce se va face în anul viitor la Paris

Cu un cuvênt, se pare că din rĕsboiul din Transvaal o să iasă şi alte încurcături, cari ne privesc mai de aproape.

O învĕţătură la toată întêmplarea, putem trage: nici în aceste vremuri, în cari pare-că mai desăvêrşit este meşteşugul cum să omori oamenii în rĕsboiu, peste însuşirile bune ale unui popor nu se poate trage aşa uşor, cum tragi bunăoară cu tunul. Virtuţile strălucesc şi în mijlocul armelor, ba mai ales acolo. Căci eată, Burii, o mână de oameni, cam câţi suntem noi Românii din comitatul Aradului, ţin pe loc, bat chiar, armata puternică engleză, condusă de generalii cei mai vestiţi.

Inţelege-vom oare, noi, naţiunile [illegible]

Impărţirea cercurilor electorale *este una din cele mai mari nedreptăţi săvîrşite sub stăpânirea păcătoasă ungurească. Recunosc şi Ungurii că rĕul acesta trebue îndreptat. Se vede însă că nici chiar Széll n'are curagiul să taie până în rădăcină. Astfel în şedinţa de Mercuri a Dietei a depus planul pentru îndreptarea împărţelii mai multor cercuri electorale, să se apuce a face dreptate deplină însă, nici el nu vrea. Indreptează numai câte-va cercuri de prin ţinuturile ungureşti; de Români, Sêrbi şi Slovaci, nu e vorba. Nu, printre naţionalităţi rĕul las' să rĕmână! Adecă să fim drepţi: se pomeneşte şi de o comună românească; o parte din alegĕtorii cari votau la Mărişel se alătură Huedinului. Mare ispravă.*

•

Durere patriotică. Patrioţii earăşi sunt supĕraţi. De astădată pe Saşii din Sibiiu, al căror primar s'a dus să reclame în contra oficerului de husari Eperjessy, care ocărise în teatru pe Saşi pentru că nişte studenţi făceau haz de un tip de Ungur în piesa ce se juca. La cererea saşilor sibiieni voinicosul Ungur a fost transferat de acolo, după ce întêiu generalul 'i a dat şi „Hausarest“.

Eată cum se tângue, între alte foi, *„Hazànk“* (de la 29 Noemvrie):

„Ungurimea e înfundată într'un somn adânc. S'a ridicat cuota. Un deputat (Polonyi) prorocise revoluţie, dacă se ridică cuota. Şi totuşi, ridicarea aceasta s'a întêmplat cu o linişte, că nici apa dintr'un păhar nu s'a tulburat. Dincolo, în parlamentul Austriei, se face gură şi obstrucţie şi în fiecare zi suntem ocărîţi şi făcuţi de rîs. Presidentul pe nimeni nici la ordine nu îndrumă. Ungurii în parlamentul austriac sunt înfăţişaţi ca hoţi de codru, cari jefue pe Austriaci şi fiecare Ungur este un Rózsa Sàndor“.

Aceasta ca întroducere. Urmează apoi durerea pentru că Saşii din Sibiiu au sărit toţi în picioare să-'şi apere neamul batjocorit de un Ungur.

Noi îi lăudăm şi avem un singur cuvênt de zis: când e bajocorit neamul nostru românesc, oare noi ne facem datoria să sărim toţi într'u a ne apĕre cinstea naţională?!

•

Têrgueli între Cehi şi Germani. *Dincolo în Austria, lucrurile se pare că se încurcă pe fiecare zi. Ieri sosise ştirea că prim-ministrul conte Clary 'şi-a dat demisia, vĕzênd că nu mai poate s'o ducă, deşi abia stă în fruntea afacerilor de o lună şi câteva zile.*

Ştirea despre demisie nu s'a adeverit încă. Ci contele Clary se tîrgueşte numai cu Cehii, cari zilnic îi fac greutăţi, fiind supĕraţi pentru că contele a retras ordonanţele privitoare la folosirea limbei cehe în toate oficiile. Căpeteniile celor douĕ naţiuni, Dr. Funcke şi Dr. Bilinsky au stat alaltăieri mult de vorbă, căutând să afle un mijloc de a împăca cele douĕ popoare, pe Cehi şi Germani.

Se crede că [illegible] *desarma până ce nu-'l vor repune.*

Din Dietă.

In şedinţa de Mercuri a Dietei ungureşti s'a vorbit despre mijloacele prin care s'ar putea ajuta meseriaşii, şi anume dându-li-se un ajutor chiar din partea statului.

Planul după care ar fi să se facă legea l'a citit deputatul *Rosenberg* (cel inrudit cu Jidanii cari au făcut marele furtişag dela banca din Kis-Czel).

Kossuthistul *Komjáty* primeşte proiectul de lege, în numele tuturor soţilor sei din partid.

Contele *Serényi Béla,* guvernamental, a ţinut-o apoi lungă vorbire, arătând toate relele de care sufere industria din Ungaria şi propunênd cum să se îndrepte lucrurile.

După ce a vorbit *Major* s'a ridicat ministrul *Hegedüs*, care şi-a desvoltat programul politicei ce doreşte a face în cea ce priveşte industria.

Poporalul *Rakovsky* nu primeşte proiectul propus Dietei pentru votare. Şi anume din pricină că *prin acest proiect prea se ajută îndeosebi capitaliştii mari.*

Nici nu e mirare, deoare-ce fiind un Jidan care susţine mai ales proiectul şi de sigur care mai mult a şi lucrat la intocmirea planului, el nu putea să nu potrivească toate aşa, ca folos să se aducă nu micilor meseriaşi, ci bogătanilor de Jidovi.

Peste tot, proiectul a fost primit. Doar nu zadarnic în Dietă sunt atâţia Ovrei, şi încă de cei cari conduc întreaga politică. . . *ungurească!*

Alegerile pentru congres.

Duminecă se va face scrutiniul votărilor de prin cercurile eparchiei Aradului cari nainte cu o septĕmână au ales deputaţi la congresul naţional bisericesc din Sibiiu.

Avem deosebita plăcere să vestim, că pretutindeni alegerile acestea s'au petrecut în cea mai desevîrşită rînduială. Abea pe ici colo câţi-va oameni de ai „neamurilor“ au uitat că sunt în biserică. Au fost însă puşi la locul lor şi astfel toate au mers bine.

In cât ne priveşte, putem fi mândri: prietenii noştri nu numai şi-au păstrat toţi locurile, dar în cele mai multe locuri nici nu au avut contra-candidaţi, căci, de pildă, cine era să-l ia în serios pe dl Ceontea, care lupta să doboare pe dl Ciorogariu, când se ştie că d. Ciorogariu ieşise biruitor mişcase toate pietrile întru a-l impedeca să ajungă în cea mai înaltă corporaţiune a bisericei naţionale resăritene!

Ba avem chiar prieteni noui în congres: dr. Trăilescu, dr. Cosma şi Cornel Lazar sunt noui în congres, şi după cât se pare, dintre susţinătorii fostei stăpâniri bisericeşti a căzut nu numai dl Ceontea şi Proca, dar după ştirile ce avem, şi în cercul Butenilor prietenul nostru dr. I. Suciu a întrunit destule voturi pentru a ieşi el învingĕtor faţă de dr. T. Popescu.

Zdravăn s'a purtat îndeosebi cercul Şiriei: în decurs d'un an, de trei ori a ales pe redactorul nostru responsabil, măcar că la alegerile parţiale (pentru Sinod şi Congres) d'acum e anul „neamurile“ luptat-au împotrivă-i cu o desnădejde fără seamăn.

După scrutiniu vom da amănunte asupra tuturor acestor alegeri.

DIN ROMANIA

De la Cameră.

President al Camerii a fost ales cu 110 voturi dl *C. Olănescu*, care a ocupat această demnitate şi în sesiunea trecută, 21 buletine (oposanţii) au fost albe.

Vicepresidenţi au fost aleşi d-nii Al. Catargi, G. Panu, N. Economu şi N. Filipescu.

Secretari d-nii Ernest Cananău, C. Creţeanu, N. Droso, I. Mitilineu, Al. Răşcanu, G. Strat, Ernest Vărnav şi N. Oroveanu.

Chestori d-nii: Calimaki, N. Catargi, A. Simu şi Şaabner Tuduri.

*

Dela Senat.

President a fost ales cu 75 voturi dl *C. Boerescu*, ear dl T. Rosetti a întrunit 22 voturi.

Vicepresidenți s'au ales dniĭ Gr. Cogălniceanu, Dr. Severeanu, T. Văcărescu și Ghioa Deleanu.

In ședința de la 28 c. a Senatului dl. *Aurelian* a interpelat guvernul asupra afaceriĭ taxelor de la Porțile-de-fer.

*

Intrunirea de la Brăila.

Miile de cetățeni cari umpleau Vinerĭ sala „Paradisul" n'au încetat a aclama pe veneratul șef al partidului național-liberal dl Dimitrie Sturdza, pe d-niĭ Aurelian și I. Brătianu și pe ceia-lalțĭ oratori cari au luat cuvîntul la această memorabilă întrunire.

O însuflețire fără seamăn a domnit în timpul întruniri.

***

Seara la orele 7 s'a dat un mare banchet la Hotel Francais.

Primul toast a fost ridicat de dl *Dimitrie Sturdza* care cu cuvinte vibrătoare de patriotism, a închinat în aplausele entusiaste ale numĕroșilor comeseni, pentru M. Sa Regele.

Apoi dl *Cociaș* a închinat pentru șeful partidului național-liberal, rostind următa cuvêntare:

„Recunoștința unui popor pentru oamenii mari carĭ și-au închinat întreaga lor ființă bineluĭ obștesc, este una din cele maĭ sfinte datoriĭ ale sale.

„Cine cunoaște istoria noastră contimporană, nu poate de cât să tresară de entusiasm în fața înaltelor calitățĭ sufleteștĭ de carĭ au fost animațĭ Goleștiĭ, Rosetii, Câmpineau și maĭ presus de toțĭ, Părintele Patrieĭ, pururea nemuritorul Ion Brățianu.

„Dacă aceste figurĭ mărețe au dispărut dintre noĭ, căldura lor însă a aprins sufletele acelora carĭ i-au ajutat în marea lor operă de regenerare, gândul lor a fost [illegible] românesc a rĕmas neștirbită: și dacă la moartea luĭ Ion Brătianu, poporul român rĕmăsese desnădăjduit Dumnezeul cel a tot puternic n'a îngăduit ca noĭ să rămânem fără sprijin, și foști tovarășĭ de luptă aĭ luĭ Ion Brătianu s'au grupat la olaltă, și-au strâns rândurile și-au rămas veghetorĭ la locurile lor de onoare a păstra neatins tesaurul lăsat nouă moștenire de Ion Brătianu.

„Sentinele neadormite, cu inimile calde și sufletele curate, pătrunșĭ de greutatea sarcinei — servitorĭ credincioșĭ ai M. S. Regelui și ai țerei — bărbațĭ încercațĭ ca dnii Dim. Sturdza, Eug. Stătescu, Petru Aurelian și alțiĭ, au veghiat neadormițĭ și cu pricepere la independența țărei la menținerea prestigiului ei în afară, prestigiu câștigat cu mult sânge și cu marĭ sacrificiĭ, și la respectarea libertăților noastre garantate prin cea maĭ liberală Constituțiune cu carĭ bătrâniĭ noștri au știut să înzestreze scumpa noastră Românie.

„Datori suntem să încurajăm pe asemenea bărbațĭ, să-i iubim și să-i încunjurăm cu tot devotamentul nostru.

„Cetățeniĭ BrăilenĬ au dat dovezi că știu să lupte bărbătește, când văd amenințate drepturile țărei, ei vĕ vor urma fără șovăire, și în numele lor ridic acest pahar în sănătatea d-lui D. Sturdza, șeful partidului national-liberal, și rog pe Dumnezeu să-i dea anĭ îndelungațĭ pentru a-se consacra, ca și până în present, nevoilor neamului românesc.

„Să trăiască d. Dimitrie Sturdza".

Dl Sturdza luând din nou cuvêntul mulțumi Brăilenilor pentru splendida primire ce i-au făcut'o d-sale și fruntașilor liberali de carĭ e însoțit și în câte-va cuvinte de o rară înălțare de cuget a arătat meritele neperitoare ale nemuritorului Ioan Brătianu ca patriot, om de stat și liberal.

A vorbit apoi dl advocat *Moisescu* fost senator, care în aplausele unanime ale asistenței, își exprimă admirația și devotamentul pentru șeful partidului național-liberal, dl D. Sturdza, și închină pentru dl P. S. Aurelian, bărbatul de stat încercat a cărui conlucrare va aduce partidului multe și marĭ foloase.

A rĕspuns dl *Aurelian*, închinând pentru comercianțiĭ și industriașĭ Brăilei carĭ datoresc situația lor maĭ ales nemuritorilor Brătianu și Rosetti și marelui și vrednicului supravețuitor al marei generațiuni, dl Dimitrie Sturdza.

Cuvêntarea caldă a bătrânului fruntaș a fost acoperită cu aplause furtunoase.

Apoi dl *N. N. Ionescu*, fost primar, a toastat pentru dl I. Brătianu care cu vrednicie și talent ține sus numele nemuritorului său părinte.

Dl *I. Brătianu*, respunzênd, a deslănțuit o furtună de ovațiuni, arătând că marea și unica sa dorință este a lucra fără preget pentru progresul statului român și pentru înălțarea partidului liberal.

Au mai toastat apoi dl *Aurelian* pentru femeile brăilene; dl *Leonte Moldovan*, profesor și adv. pentru dl *Cociaș*. Dl Cociaș pentru comercianțĭ; dl *Allesiu* pentru comercianți și toți participanțiĭ la banchet; dl *Ionescu*, pentru d-niĭ Iancu Trandafil, Gr. Giani și George Eremia, luptătorĭ nestrămutați ai partidului național-liberal; dl *G. Eremia*, pentru dl Aurelian; dl *D. Ionescu*, pentru partidul național-liberal și conducĕtoriĭ lui.

La urmă dl. *Sturdza*, luând din nou cuvêntul vorbește de disciplina ce trebue să existe într'un partid politic.

In museul de la Dresda — zice șeful partidului — există un steag vechiu românesc, de maĭ multe secole, pe care stau scrise cuvintele: Vitejia dreaptă să biruiască. Aceeași să fie și devisa noastră: *Patriotismul sincer și drept să biruiască.*

Rĕsboiul din Transvaal.

Se știe, că sĕptĕmâna trecută, împĕratul *Wilhelm* al Germanieĭ a petrecut câteva zile la curtea regală din Anglia, unde împreună cu împĕrăteasa-soție, a fost oaspele Regineĭ Victoria, care-ĭ este și bunică. Toată lumea a crezut atuncĭ, că [illegible] s'a folosit acest prilegiu și pentru a mijloci un fel de pace între *Englezĭ* și *Burĭ*, carĭ se rĕsboiesc acum de multă vreme.

Influința intervențieĭ în acest înțeles a împĕratuluĭ se vede deja. Guvernul englez tocmaĭ zilele acestea a trimis o *notă diplomatică* către toate puterile marĭ, în care Anglia e silită să recunoască, că în dușmanul sĕu din Africa a dat de o putere combatantă, de care trebue să țină seamă și care-ĭ poate trage mare dungă peste socoteală.

Inregistrăm în următoarele câteva știrĭ maĭ noue, ce sosesc de pe câmpul de rĕsboiu.

Londra, 29 Noemvrie. Oficiul ministeruluĭ de externe prin „Agența Reuter" publică din Pretoria următoarele: Generalul *Dutroit* raportează, că Sâmbĕtă dimineața Engleziĭ au dat o năvală din Kimberley și încă în întunerec au început a da focurĭ din tunurĭ și din arme asupra oștiriĭ Burilor, în care erau și 300 de oamenĭ din batalionul din Bloemhof. Generalul Dutroit, care stătea la o depărtare de 9 milurĭ, s'a grăbit în ajutorul batalionului. Buriĭ au avut 9 morțĭ, 70 rănițĭ și maĭ mulțĭ oamenĭ dispărutĭ. Dintre Englezĭ un sub-oficer și un soldat au rĕmas morțĭ pe câmpul de luptă. După altă știre, Engleziĭ au cercat pe partea de către Rĕsărit să părăsească Kimberley, ca să meargă în ajutorul trupelor, ce se apropiau de către Belmont.

Londra, 29 Noemvrie. O telegramă din Laurenco-Marques a agenței „Reuter", care o publică oficiul de externe, spune: Maiorul *Lubbe* e rănit ușor; Engleziĭ au reparat linia ferată. Burii din Oranje au fost alungațĭ de numĕrul covîrșitor al Englezilor. Până după ameazĭ s'au ținut vitejește, după aceea însă au fost silițĭ a trece și a se așeza de ceealaltă parte a căiĭ ferate. Generalul *Delarey* declară, că nu știe numĕrul Burilor căzuțĭ și rănițĭ, dar' că perderea acestora nicĭ la un cas nu este mare. Buriĭ au avut numaĭ 4 tunurĭ, ear' Engleziĭ 24. După-cum adauge Delarey, Buriĭ din Oranje au o minunată poftă de rĕsboiu.

*

Că bătălia de la Modder-Rive n'a fost pentru Englezi de cât o învingere pyrhusiană, se poate judeca și din următoarea telegramă:

Londra, 1 Decembre. Raportul oficios constată că în lupta de la Modder-Rive au căzut 1800 Englezi. Numai cu acest preț generalul Methuen a putut să-i scoată pe Buri din posiția ce ocupau. Cele mai multe foi nici nu cred că generalul a bătut pe Buri și că le-ar fi luat tunuri, ci 'și arată temerea că generalul a înaintat asupra Burilor nainte de vreme, fără a fi primit ajutoare, și astfel Buriĭ îĭ vor tăia și drumul de retragere.

DELA CĂTĂNIE.

Cine poate să fie oficer de aci încolo? — Toți sub-oficeriĭ și feciorii cu mai multă învĕțătură, atât din cătănie, cât și din civilime pot să fie de-aci încolo oficeri, fără a fi trecut prin școala de cadeți: dacă pot să facă examenul din această școală, dacă sunt neînsurați și cu bună purtare morală. Așa a vestit ministrul de rĕsboiu prin ordonanță, despre care am pomenit și noi în nrul duplu trecut. Acum același ministru a dat o nouă ordinațiune cu îndrumări anume pentru facerea examenului de cadet. Eată ce spune noua rînduială:

La depunerea examenului se pot duce nu numai sub oficeriĭ, ci *peste tot fiecare soldat*, asemenea și flăcăi din civilime, dar numai ca voluntarĭ, adecă *înainte de asentarea lor.* Dacă au făcut examenul cel puțin cu reușită îndestulitoare, aceia apoi îndată vor fi numițĭ de cadețĭ. Examene de cadețĭ se pot face *numai odată* pe an: în a doua jumĕtate a lunei *Septemvre.* Pentru a face acest examen fiecare se va duce la acea școală de cadețĭ, care se ține de trupa sau de felul de arme, la care omul vrea să între. In vreme de rĕsboiu examenul se poate face și în altă vreme a anului. Dintre cei-ce se înștiințează la examen — cei-ce sunt în slujbă și sub-oficeriĭ trebue să aibă pregătirĭ bune, ear' cei din civilime trebue [illegible] să aibă îndreptățirea prescrisă în lege. Cei-ce au învĕțat oare-când în vr'un institut militar, dar au eșit de acolo, încă pot să se înștiințeze la examen, dacă pășirea lor din acel institut nu s'a întâmplat din pricina purtăriĭ rele. Cei din civilime sunt datori să arete, că au isprăvit cu succes îndestulitor 8 clase medii (gimnasiu ori școală reală), sau că au făcut examenul de primire ca voluntari. Tot pe temeiul acestora pot să facă examenul de cadet și soldații în slujbă, dacă înainte de înrolare 'și-au făcut examenele atinse mai sus. Sub-oficerii și soldații cu bună purtare pot avè dela ministeriul de rĕsboiu chiar și slobozenie dela cătănie pentru un timp oare-care, ca să se pregătească de examen; timpul acesta însă nu poate fi mai mult de un an, și cel-ce o cere aceasta, trebue să se oblige, că timpul de slobozenie îl va împlini după aceea în slujba cătăniei.

Ura între Francezĭ și Englezĭ.

„*Le Rire*", deși ziar glumeț, în unul din numerile sale din urmă îi ustură grozav pe englezĭ. Ii înfățișează ca p'un popor fără suflet, în stare să facă cele maĭ marĭ neomeniĭ.

Astfel, pentru a arăta ce au făcut în trecut, numitul ziar înfățișează ceva din istorie: pe *Jeanna d'Arc*, fecioara minunată, care, nainte cu atâtea sute de anĭ, a dus trupele franceză la luptă aprigă în potriva Englezilor năvălitorĭ. Prinsă, Jeanna d'Arc a fost desbrăcată de Englezĭ și pusă să ardă de vie.

Pe altă pagină este *Napoleon* I în prinsoarea (englezĕ) de pe insula Sta Elena. El zice: „*Am învins toate popoarele, și eată-mĕ prisonierul poporuluĭ celuĭ netrebnic din lume*".

Sub titlul „Time is money" (Vremea e ban) înfățișează vasul francez „St. Petru", zdrobit d'un alt vapor, englez. Cei de pe vasul ce se scufundă luptă cu valurile, Engleziĭ merg însă nainte, n'au vreme să stea în ajutor, căcĭ: „Time is money!"

Alt tablou: Regina Victoria îngenunchează lângă tronul sĕu. In fața ei stă Krüger cu fiiĭ sĕi militarĭ și zice bĕtrâneĭ regine:

„Fii liniștită, bĕtrână jupâneasă, nu eștĭ detronată decât în fața oamenilor cinstițĭ."

Pentru asta sunt mai ales supărațĭ Engleziĭ.

In altă pagină un Irlandez e spânzurat pe cruce; îl păzește un soldat englez, ear sub cruce plâng copiĭ

Cel crucificat strigă: „De atâta vreme te rog, o Doamne, fie țĭ milă de mine, că doar nu eștĭ — Englez!

Și din acestea se poate judeca ura mare dintre cele două popoare.

Concurs literar.

Se publică concurs pentru un premiu de 30 coroane de fiecare coală de tipar (8° mic), care se va decerne celor mai bune scrieri pentru usul poporului, cu preferința celor de cuprins religios-moral, ori din domeniul istoriei, economici și al dreptului.

Singuraticele scrieri, avênd să formeze părți din „Biblioteca poporală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" nu vor puté trece peste extensiunea de 4—5 coale de tipar.

Lucrări deja tipărite în limba română nu se admit la concurs; se pot premia însă și traduceri libere din literatura străină, dacă vor fi lucrate conform trebuințelor poporului român.

Manuscriptele se vor adresa Presidiului Asociațiuniĭ (Sibiiu, strada moriĭ nr. 8.) până la 31 Maiu 1900 st. n. și se vor scrie în caiete de format 4°, pe o singură față a foilor.

Decernerea premiilor se va face prin comitetul central al Asociațiunii, după ascultarea raportului comisiunei censurătoare ce va alege, și se vor plăti îndată după tipărirea scrierilor premiate.

Lucrările ce se vor premia, vor fi tipărite pe spesele Asociațiuniĭ în 2000 exemplare și se vor încorpora „Bibliotecii poporale a Asociațiuniĭ".

Dreptul de proprietate al eventualelor edițiuni ulterioare este al autorului.

La cas dacă între lucrările ce vor intra la concurs se vor găsi mai multe scrieri corespunzĕtoare scopului avut în vedere, Asociațiunea își reservă dreptul a-le premia și tipări în decursul anilor viitori, tot sub condițiunile arătate.

Din ședința comitetului central al „Asociațiuniĭ pentru literatura română și cultura poporului român", ținută în Sibiiu la 2 Noemvre 1899.

Dr. Il. Pușcariu, vice președ. *Dr. C. Diaconovich.*

ULTIME ȘTIRI

Cheltuelile comune.

Din raportul presentat Delegațiunilor întrunite la Viena, reiese că pe anul viitor cheltuelile comune se urcă la suma de **337.347,501 coroane;** *212.397,412 coroane din această sumă se vor acoperi din veniturile vămilor. Rĕmân decĭ 212,397,412 coroane să acopere Austria și Ungaria. Conform cvoteĭ de 34.4%,* **Ungaria va plăti deci 73.064.700 coroane.**

Delegațiunile.

Viena, 30 Noemvrie.

Azĭ s'au întrunit aicĭ delegații austriacĭ și ungarĭ.

President al delegaților din Ungaria s'a ales contele *Szapáry* Gyula, vicepresidențĭ *Szilágyi*, *Münich*, contele *Teleky* Sándor și baronul *Rudnyanszky*.

Mâne *M. Sa Monarchul* va primi delegațiĭ.

In cuvêntul ce va adresa, se zice că M. Sa se va rostì asupra *rĕsboiuluĭ din Transvaal*, asupra conferențeĭ de pace de la Haaga, după-cum se va rostì și despre pacea ce domnește în partea rĕsăriteană a Europeĭ, unde înainte vreme au fost tulburărĭ.

Complotul contra Sultanului.

Constantinopol, 1 Decembre. Poliția urmează cu cercetările în privința complotului ce s'a urzit pentru detronarea Sultanului. S'au mai făcut numeroase arestări, atât între civili cât și între militarĭ. Beii Erid, Ferdi și Zia au fost expulsați. La curtea sultanului domnește o mare temere, deoare ce a ieșit vestea că tinerii turci vor începe o luptă decizĕtoare întru a detrona pe Sultanul.

Buna înțelegere.

Buna înțelegere între preoți și ...vețători este temelia fericirii popo...lui nostru. Cu durere multă și cu ...ncă părere de rĕu vedem, că în ...e mai multe comune, această ar...nie lipsește cu desĕvîrșire. Vor ...tribui la această stare de lucruri ...factori din afară, cari nu vĕd cu ...buni buna înțelegere a *condu...ilor naturali* ai poporului, dar în ...ea cea mai mare, neînțelegerea ...utrită tocmai de acești conducĕtori.

Strĕinii, dacă nu ne pot strica pe ...cale, seamĕnă neînțelegeri, cari ...nd rădĕcini cu atât mai vĕrtos, ...cât oamenii nostri nu-și prea pot ...unde și înfrêna micile lor patimi.

Ambițiunĭ deșarte, susceptibilitățĭ ...sonale, vanitați nebune, dacă se ...dă și se presentă drept virtuți, ...inii le folosesc pentru a ne sparge ...durile și încetul cu încetul încep ...ne birui.

Noi simțim bucurie, dacă ni-se ...dă cutare ori cutare slăbiciune, și ...ându-ne de nobila și înalta noastră ...emare, îmbrățișăm cu căldură pe ...ce strĕin, pentru-că umblă în voile ...stre, pentru-că nu găsește, sau, ...i bine zis, nu vrea să găsească scă...ri cari ar trebui vindecate, spre ...ele nostru și al poporului.

Pe de-altă parte, noi între noi ...găsim alt-ceva mai bun de făcut, ...cât *să prea scoatem la iveală slăbi...ile* unuia pe socoteala celuilalt, ...tișându-ne asemenea fariseilor, îna...ea poporului, voind, par'că, a zice: ...oamne, eu nu sunt ca celalalt"; ...că, eu sunt mai bun, mai doctor... ...mi împlinesc cu mai mare zel che...area decât colegul meu, care zi cu ...se îmbată, poartă minciuni de la ...ul la altul, învrăjbind poporul și ...dărnicind munca mea neobosită. Nu ..., iubiți frați, se va înălța poporul ...mân la bine și mărire! Nu aceasta ...chiemarea ce-o avem în lume, și ...entru care grea rĕspundere purtăm!

Mare și minunată e chemarea ...astră fraților, căci suntem lumina ...porului și sarea pămĕntului, după ...roverbul bĕtrân.

Invĕțătorii luminează tinerele generații și le predă sfintei maici biserici. Aici preoții „învață, mustră, ceartă, la timp și fără timp", întru fericirea poporului, încredințat luminii și păstoririi lor.

Buna înțelegere e mama tuturor faptelor mari din vieața popoarelor. Unde-a fost bună înțelegere, — unde sufletele conducĕtorilor au fost contopite într'un singur gând nobil și fericitor pentru popor; unde micile patimi, cari rod la temelia arborelui nostru național, nu află teren de ruinare; unde se are în vedere binele în cea mai largă și generoasă a sa concepțiune, — acolo popoarele — peste tot — ear' comunele în parte dau roade înfloritoare, — sentimentele religioase, cari au regenerat lumea, sunt cu scumpătate ținute, ear' în cele naționale, ori-când interesul comun ar cere, se jertfește din plinul sufletului și cu căldura inimii!!

Dacă voim să purtăm cu cinste numele frumos de preoți și învĕțători; dacă ne pătrundem de măreția și însemnătatea chemării noastre; dacă ne falim, că suntem buni Români și fruntași naționaliști ai scumpului nostru popor,—atunci să lăsăm toate relele de-o parte: ambițiuni, deșertăciuni, închipuiri că unul e mai zelos decât altul, și să ne îmbrățișăm, unii pe alții în dragostea evangelică și în dragostea neamului, muncind necontenit, ziua și noaptea, pe cât numai ne ajută puterile sufletești și trupești, lăsând și noi urmașilor nostri cel mai scump tesaur, după pilda lui Ienachiță Văcărescu, care a zis:

Urmașilor mei Văcărești,
Las vouĕ moștenire:
Creșterea limbei românești
Și-a patriei cinstire.

Corăsinț, 1899.

Preot Al. Munteanu.

Oamenii prigonesc causa.

Erau vremuri când Românii, fiii unei și acelei mame, nu se puteau suferi unul pe altul. Ba erau unii între ei, cari mai bucuros se întovărășiau cu străinul împotriva fratelui lor, pentru-că nu-l putea suferi din causa bisericii de care ține, de și mama națiune îi ruga cu lacrĕmile în ochi, să încete cu ura dintre ei, arătându-le marele rĕu la care duc naia neamului prin astfel de certe și neînțelegeri.

Vremea a trecut și cu ea trebuia să se schimbe și acele împrejurări triste. Că s'a făcut mult în această privință, e adevĕrat, totuși a mai rĕmas ici-colea câte o buruiană, câte o rĕmășiță din acel rĕu, băgseamă ca să nu se deie cu totului uitării pĕcatele trecutului.

Sub podgoria Aradului unitismul se mai susține slab în comuna Șiria și Galșa. In aceasta din urmă sunt cel mult 30 familii sărace și dintre cari jumĕtate sunt țigani. Serviciul divin se ține într'o capelă. Școală n'au de fel. Puținii prunci, ce-i au, cercetează școala gr. or. unde sunt instruați fără a se face deosebire între „uniți" și „neuniți". Și nici că se poate face aceasta deosebire, pentru-că școala nu e chemată a împrăștia pe frați, ci să lege confesiunile la olaltă.

Fiind ei săraci și puțini la numĕr, n'au fost și nu sunt în stare a susținea școală proprie. De aici ei încă au contribuit la susținerea școalelor noastre în proporție cu credincioșii gr. or. Și lucrurile au mers și mergeau bine, dacă tinĕrul preot de acum dl Augustin Szàntay nu venia să tulbure apa. D-sa a acusat la pretură comuna noastră bisericească pe motivul, că aceasta n'ar avea drept a încassa spese cultuale și dela acei credincioși gr. catolici, cari n'au prunci de școală. Mai mult: ne amenință, ba chiar *cere școală comunală* ori de stat în casul, când comuna noastră bisericească nu ar rĕspunde ... d-sale.

Din partea noastră s'au făcut toți pașii de lipsă pentru a împăca lucrurile, dar, durere, cu dl Szàntay nu putem face așa ceva. Când d-sa prețuește mai mult școala comunală ori cea de stat ca școala română confesională și numai din simplu motiv, ca aceasta e confesională gr. or., nu mult bine putem aștepta dela d-sa. Căci acest titlu îl scoate din sărite!

In punctul acesta ar fi bine, dacă d-sa ar lua pildă delà acei credincioși gr. catolici, cari au sistat școala lor, pentru a susținea în mod mai corespunzĕtor în comun cu gr. orientalii școalele acestora. Căci, așa credem noi, aceia de sigur nu vor fi mai slabi în credința lor ca dl Szàntay. Da, sunt tot așa de credincioși religiunii lor, ca d-sa, despre aceasta suntem siguri. Deosebirea e numai, că aceia sunt totodată și buni Români, ceea-ce nu putem susținea și despre dl Szàntay!

Că până unde se vor desvolta lucrurile, vom vedea.

Galșa, în Noemvrie.

Un gr. or.

Din Banat

Reuniunea învĕțătorilor români gr. cat. din diecesa Lugojului.

La 5 și 6 Noemvre n. a c. 'și-a ținut adunarea sa generală „Reuniunea învĕțătorilor români gr. cat. din diecesa Lugojului", în Comloșul-bănățean.

Oaspeții învĕțători în frunte cu meritatul lor president, Reverența Sa Dl canonic Ioan *Boroș*, au sosit în 4 Noemvre la oarele 7½ p. m., fiind salutați în școala conf. gr. cat. de Rev. Sa protterul Dr. Laurian *Luca*, căruia i-a rĕspuns în numele celor sosiți însuși președintele canonic Boroș. In 5 Noemvrie n. toți membrii sosiți în numĕr de 18 au luat parte la s. liturghie oficiată de Revdiss. cononic Ioan Boroș, asistat de preoții Luca Lupescu din Igriș și Corneliu Lenghel de Bagota.

Ședința I. S'a deschis la oara 11 a. m. în școala gr. cat. prin un avêntat discurs al Revdis. D. canonic I. Boroș, care în mod atât de convingĕtor a arĕtat rolul și misiunea familiei ... morală, nu altcum și a învĕțătoriului. Frumos laudator a dat Rev. Sa învĕțătorimei, despre a căror activitate s'a exprimat în mod atât de măgulitor.

O! de am avea multe inimi atât de calde și spirite atât de luminate, cari prin cuvintele lor dulci, să inspire curagiu și să deștepte voia pentru lucrare serioasă în inimile adânc mâhnite ale învĕțătorimei noastre!

Binecuvêntarea Prea S. Sale Eppului Dr. Demetriu Radu asupra lucrărilor reuniunei și salutațiunea sa părintească, prin intermediarea D-lui president, se primește

---

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI."

Apoi vezi...

„Câte fete mândre 'n sat,
Toate țin cu tine —"
Zic și eu! Și nu-i pĕcat,
Ele știu mai bine,
Când încep și eu să joc
Intră junghiu 'n fete
Și s'opresc drumeții 'n loc:
Ăsta-i joc, băete!
Voi săriți ca un ileu,
Ici e șes, ici groapă —
Apoi vezi! Frumoasa eu,
Voi, pe câte-o șchioapă.

Și la plug de oiu vrea, apoi,
Ca s'apăs pe coarne,
Brazda mea nici patru boi
Nu pot s'o rĕstoarne.
Eu din umeri scot un car
Până 'n dealul mare,
Mut o piatră de hotar....
Ce vi-e de mirare?
Vouĕ și-un butuc vi-e greu
Eu rădic o bârnă —
Apoi vezi! Pe mândra eu,
Voi, pe câte-o cârnă!

Beau și eu, și joc, și-arăt
Că mi-e lumea dragă,
Dar ca voi eu nu mĕ 'mbĕt
Sĕptĕmâna 'ntreagă.
Ce-mi tot cânți de boi și bani
I-am găsit eu gata?
N'aveam cas' acu cinci ani,
Și-a făcut-o tata?
Palmele, că'mi ard mereu,
Capul, că mi-e moară —
Apoi vezi! Pe mândra eu
Voi, pe câte-o chioară

G. Coșbuc.

MURIND.

Pe creștet de dealuri e soare,
Dar' umbre-ale nopții prin văi,
Și 'n umeda nopții rĕcoare,
Soldatul, departe de-ai sĕi,
Se sbate și geme și moare.

Iĭ sângeră pieptul de arsură,
Ear' apa se sbuciumă rar
De vale, și-alene murmură —
Ah, umed un deget măcar
Să-l pue pe vinĕta gură.

Dar' trupu-i e frânt de prin cruce
Voind să se 'nalțe puțin,
De-aseară 'ntr'un sbucium o duce,
De-aseară se 'ncearcă s'apuce
Cu mânile-o creangă de spin.

El vede pârîul! Mĕsoară
Cu ochii, trei palme de drum.
Așa de cânește să moară!
Se 'ntunecă văile-acum,
Ear' noaptea grăbită scoboară.

El par'că stă 'n noape la pândă,
Puțin ridicat până 'n brâu;
Și-i galbin de-atâta osândă,
Cu ochii țintiți spre pârîu,
Scrîșnind ca o fiară flămêndă.

S'astîmpĕră 'n urmă și ține
Pe inimă pumnu 'ncleștat.
Apoi, cu rĕsufluri puține,
Simțindu-'și tot trupu 'nghețat,
Iși trage mantaua pe sine.

O 'ntinde cu dinții și geme,
Ear' gura-'i șoptește duios.
Eu nu știu, sunt rugi ori blăsteme.
Dar' știu c'a perit fără vreme
Flăcăul voinic și frumos.

Că iată-'l, scăldat în sudoare,
Și-acum e tăcere prin văi,
El nici nu mai simte ce-'l doare
Și nici nu mai strigă p'ai sĕi,
Nu plânge, nu geme. El moare..

Se 'ncinge cu aur cununa
Pădurii de brad de pe culmi,
Doinește și vêntul într'una
Cântând somnoroșilor ulmi,
Străbate prin vale-acu luna.

Ea vede pe mortul din vale
Și trece tăcută, pe sus.
Ce roșie-a fost, și pe cale
Ce albă se face spre-Apus:
De jale, pe semne, de jale!

G. Coșbuc.

Din cupa sorții.

A putut fi om cu nume...
Il chemau? — mai știe'l sfinții!
Poate 'l-au știut părinții:
Dar' de când umblă în lume:
Cine-a fost? ce și de unde?
In presentu-'i se ascunde...

Astăzi clopotul dă veste —
In lugubru glas cu trilă...
Că'n coșciug — făcut de milă —

cu fiească reverinţă şi între frenetice aplause şi urări de să trăească.

Ca oaspeţi erau presenţi: protterul Dr. Laurian Luca, preoţii L. Lupescu, Deciu; Doamnele: Luca, Vuia, Grozescu, Ţonca ş. a.; primariul Pelaghie Alesu, directorul Emil Bogdan, Iuliu Vuia, v. not. Drimba ş. a.

In absenţa ambilor notarĭ, s'a aclamat notar ad hoc vice-pres. Iosif Micleu din Lugoj.

S'a cetit raportul general al cassarului şi al bibliotecarului, din cari se constată o activitate rodnică, starea fondului, care e de 900 fl.

Pentru censurarea primului raport s'a ales o comisiune compusă din D-niĭ: Dr. L. Luca, A. Neda şi I. Musteţiu.

Pentru raportul cassariului D-niĭ: C. Lengel, P. Turcu şi I. Grozescu.

Pentru raportul bibliotecariului: I. Bogdan, G. Târziu şi A. Vasu.

Şedinţa se ridică la 12½ oare din zi.

La oara 2 s'a ţinut banchetul, la care au participat şi D-niĭ: Emil Bogdan, director, Iuliu Vuia, N. Drimba, P. Alesu, primariu, Stanciu comerciant, cari, deşi toţi gr. or., au probat sentimentele lor bune faţă cu freţiĭ gr. cat.

Primul toast l a ridicat preşedintele I. Boroş pentru patronul reuniunei Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu; Dr. Laurian Luca pentru preşedintele reun. I. Boroş, Iosif Micleu pentru învĕţătoriul Iuliu Vuia, acesta pentru prosperarea reuniunei şi a învĕţămêntului conf. gr. cat., în fruntea căruia sunt bărbaţi atât de meritaţi ca Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu şi Ioan Boroş ca inspector şcolar, Dr. L. Luca pentru antistia com şi respective primariul P. Alesu, I. Boroş pentru directorul Emil Bogdan.

Şedinţa II. S'a deschis la oara 3 p. m.

Prelegerile practice înştiinţate ale D-lor Iuliu Birou şi Ioan Dragan nu s'au ţinut fiind absenţi.

S'a tractat de către Dl Ioan Musteţiu articolii de lege asupra învĕţămêntului primar din 1868, 76, 79 şi 93, arĕtând şi dispositiunile relativ la aplicarea lor. Asupra acestui tractat au luat parte în discuţiune toţi membriĭ reuniunei, în special însă preşedintele a dat membrilor frumoase şi folositoare deslușiri şi clarificare, asupra spiritului şi înţelesului multor §§-iĭ, deşteptând totodată prin metoda sa interogativă mult interes pentru causă.

Şedinţa se ridică la oara 6½ seara.

Seara ne-am întrunit cu toţiĭ la o cină comună, unde ne-au veselit prin cântece D-şoara Ana Baboiu, D-na Ersilia Toma, ear' orăviţeanul Bogdan ne-a delectat prin piesele sale poporale. La cină a toastat în termini aleşi v. notariul C. Drimba pentru oaspeţiĭ învĕţători şi distinsul lor preşedinte.

Şedinţa III. La ordinea zilei s'a pus prelegerea practică despre cele 4 operaţiĭ din Aritmetică în cercul numerilor 0–2[illegible] ţinută de Dl Iosif Grozescu, învĕţător în Comloşul-mare, apoi tractarea numĕrului 5 de George Căiman din Ticvaniul-mare, şi în fine litera „i" de către Ioan Vaidean din Coşteiul-mare.

După unele observări principiale asupra procederei la tractare, aceste lecţiuni se declară de *bine succese.*

Comisiunea censurătoare asupra raportuluĭ cassaruluĭ propune, ear adunarea: *a.*, acordă stipendiul de 20 fl. gimnasistuluĭ Tiberiu Neda; *b.*, votează preliminariu pro 1899/900 la 15 fl; *c.*, decide a convert[illegible] 400 fl. în 10 acţiunĭ de ale casseĭ de depuneriĭ şi consum întemeiânde în Lugoj; *d.*, dechiară de membri fundatorĭ pe dni Dr. Laurian Luca şi Emil Bogdan, ear ajutătorĭ: Iuliu Vuia, J. Ciolac, D[illegible]. M. Klein, P. Alesu, C. Drimba, P. Crişan, S. Stanciu, I. Pascu, T. Grozescu, S. Lupescu şi V. Deciu; *e.*, incassarea sumeĭ de 40 fl. se ia cu plăcere la cunoştinţă.

Comisiunea censurătoare asupra raportuluĭ general propune, ear adunarea: *a.* aprobă compunerea unuĭ conspect al materialelor mai corespunzĕtoare a se folosi în şcoalele primare; *b.*, concrede dlor A. Neda, I. Musteţiu şi P. Turcu lucrarea unuĭ plan de lecţiunĭ pentru băieţĭ; ear dşoara Ana Baboiu, lucrarea unuĭ plan special de lecţiunĭ pentru fetiţe; carĭ au a se presenta la timp comitetuluĭ, spre a le studia pentru proxima adunare generală; *c.*, operatele carĭ nu corespund cerinţelor pedagogice, la viitor să se remită autor lor, împreună cu critica comitetuluĭ; *d.*, adunarea decide în principiu a lua parte la aniversarea a 200 de la unirea bisericeĭ române.

Raportul bibliotecaruluĭ se ia la cunoştinţă, de asemenea şi renunţarea bibliotecaruluĭ M. Jivanca, alegêndu-se ca bibliotecar d-şoara Ana Baboiu.

„Foaia Şcolastică" din Blaj se declară de organ oficios al reuniuniĭ şi se obligă moralminte toţi membriĭ a o abona.

Faţă cu renitenţa membrilor. carĭ au absentat de la adunare, s'a decis să fie supuşi uneĭ pedepse în bani.

La oara 12 din zi Revdiss. dn I. Boroş prin cuvinte calde reaminteşte învĕţătorimeĭ îndatorirea ce li-se impune prin greul lor oficiu, declară adunarea de închisă între nesfîrşite urărĭ de să trăească.

Principele Ferdinand.

Viitorul rege al Românieĭ este acum în vîrstă de 34 anĭ. S'a căsătorit la 10 Ianuarie 1893 cu principesa Maria, nepoata regineĭ Victoria a Engliterei. Din această căsătorie s'au născut prinţul Carol, acum în vîrstă de 6 anĭ şi princesa Elisabeta, în vîrstă de 5 anĭ.

In armată principele Ferdinand are gradul de general de brigadă. E bărbat înalt, bine făcut şi frumos.

Duc un ce, ce nu mai este,
Duc pe cel-ce n'avu parte
Nici când de-o mai bună soarte.

„S'a spăşit acum de rele"...
Popa cu rugă-'l petrece,
Cioclii, cu inima rece,
Iĭ oftează loc în stele...
Toţi trei cerşesc loc de bine —
Făr' să ştie: pentru cine?...
Plâns-a el, cerşindu-'şi pâne,
Chiar de asta: nu mai plânge
Nime'n urma lui, nu-'şi strînge
Faţa 'n palme...ear ca mâne
Va fi ... cine? ce? cum? — eată:
Cum n'ar fi fost nici odată...

G. Boănariu.

Poesiĭ poporale.

(Din comuna Mâsca.)

Mândruţă cu doi scumpi ochĭ,
Să nu ţi fie de deochi;
Când te uiţi oblu la mine,
Tu mĕ frĕmênţĭ de-i minune;
Mĕ frĕmênţĭ încetişor,
Să-mi arzi inima de dor,
Eară stângul când îndrepţĭ
Spre mine de mĕ deştepţi,
Suspin jalnic, dureros,
Ca frunza când cade jos.
Frunza cade, codru plânge,
Vino mândră de mĕ strînge;
Frunza cade făr'de stat.
Vino mândră dela sat,
Venind mândra, dorul tace,
Că-'mi dă gură când îmĭ place.

*

Când şedeam culcat pe earbă,
Merla din creangă mĕ 'ntreabă:
Ce eştĭ june supĕrat,
De pe earbă te-aĭ culcat?
Merlă, nu sunt supĕrat,
Nicĭ pe iarbă nu-'s culcat,
Ci m'am pus să hodinesc,
Mândruţa să 'mĭ-o jălesc,
Că dragostea s'a trecut
Ş'am rĕmas un om perdut;
Iubirea s'a făcut fum,
Doamne jale 'mi-e acum;
Jale 'mi-e, Doamne, şi dor
După mândra din Ponor
Şi de apa din isvor,
Din isvorul cel cu dor.

Culese de: *George Dîrlea.*

*

Biciuleşte-mĕ, muere,
Că-'s drumar, de-acas'-oiu mere,
Biciuleşte-mĕ, nevastă,
Că-'s drumar şi merg de-acasă.

*

Câ'e flori pe deal în sus,
Toate cu badea le-am pus;
Câte-am pus toate s'au prins,
Numa chiar una s'a stins,
C'a sĕcat la rădĕcină,
Ca badea meu la inimă.

*

Tuturor li-e lumea dragă,
Numai mie-'mĭ pare neagră,
Tuturor li-e lumea bună,
Nunai mie-'mi pare ciumă.

Tăşad, *Maria Bica.*

SNOVĂ.

Nenciu, ţigan de baştină, se 'ntorcea de la oraş, de unde 'şĭ cumpărase o păreche de cisme, mândre nevoe mare!

Şi de, ca omul, a dat şi el aldămaş, aici un kil, maĭ dincolo o jumate, până s'a îmbĕtat tun. A luat'o el spre casă, nu e vorba, dar de, cine-i de vină, dacă n'a putut ajunge decât pân' pe la jumĕtatea drumului?

Peste puţin timp un Român trecênd cu căruţa pe acolo, şi fiind că ţiganul tăiase drumul d'a curmezişul îĭ strigă odată, de două ori, dar aş' ţiganul nici gând să se scoale. — Crezênd că-i mort ori bolnav, s'a dat Românul jos din căruţă să vadă, ce-i?

A vĕzut el ce-i, nu e vorba, dar a vĕzut şi cismele noi ale ţiganului, şi ca să nu le ia cine ştie ce nespălat, le-a tras binişor din picioarele ţiganului şi urcându-se în căruţă, începu din nou a sbiera la ţigan să se scoale să-i facă loc să treacă.

Trezindu se maĭ târzior ţiganul în sbieretele Românului, îĭ întreabă:

— Da ce sbieri aşa, măi Român?

— Apoi sbier să te trezeşti tu şi să-ţi iei cioatele din drum, să pot trece cu căruţa.

Ţiganul, uitându-se şi vĕzênd că picioarele care 'l încurcă pe Român sunt desculţe, îĭ rĕspunse:

— Da treci, Române, şi nu mai sbiera c'ale mele, he, he, mă; sunt în cisme noi!

*

Pe lângă gard.

Se ducea Românul la biserică, că era o sĕrbatoare mare; trecênd pe la ţigan pe acasă, a vrut să-l ia de tovarăş. Începu să-l cheme.

— Mă Nenciule! mă Nenciule!

— Ce-i mă, Românico, de ce mĕ chemĭ ha?

— Haĭ măĭ, Nenciule la biserică.

— Ba că chiar Românico, nu te uiţi ce tină e!?

Dorim și noi un sincer să trăească acestui distins și rar membru al clerului român, care este la culmea misiunei sale.

Comloșul bănățan, 5|17 Noemvrie 1899.

Amicul culturei.

•

Convictul învĕțătoresc.

La 28 Octomvrie v. a. c. s'a ținut în *Maurele Timișorii* adunarea învĕțătorilor gr. or. Români din Ungaria, pentru *modificarea statutelor convictului* în sensul ordinului ministerial.

Presenți au fost 30 învĕțători din protopopiatele: B. Comloș, Timișoara, Belinț și Lipova.

Adunarea s'a deschis la 10 oare a. m. prin secretarul Iuliu Vuia, fiind președintele Emeric Andreescu bolnav, constituindu-se: președinte ad hoc Ioan Tuducescu, ear' secretar Iuliu Vuia.

Raportul președintelui provisor despre activitatea sa, se ia la cunoștință.

După o lungă și seriosă desbatere, la care a luat parte: Petru Baran, Simeon Faur, George Tomi, Ioan Tuducescu și Iuliu Vuia, adunarea *primește modificările* pretinse de minister.

Cu mare însuflețire s'a decis ca sediul convictului să fie în orașul *Arad*, prin ce se resfrâng toate insinuațiunile tendențioase adresate la adresa învĕțătorilor inițiatori.

Adunarea a autorisat presidiul ad hoc, să se adreseze tuturor reuniunilor învĕțătorești pentru emiterea listelor de subscripțiuni ale membrilor.

S'au cetit telegramele: adunărei învĕțătorilor dela Bocșa, semnați Marcu și Velcean, a lui Vidu din Halmagiu ș. a.

De membri s'au înscris:

Fundatori: Ioan Tuducescu cu 100 fl; ordinari cu 50 fl.: Iuliu Vuia, Constantin Para, Aurel Badescu, Simeon Faur, Aurelia Micloși, Virgil Amendia, Dimitrie Tigu, George Caba, Iosif Ciorogariu, Dimitrie Roșiu, Atanasiu Daicu, Traian Telescu, Constantin Micu, George Graiu, Petru Banu, Nicolae Savi, Petru Muțiu, Emanuil Ungureanu, Petru Avramuțiu și Nicolau Oncu.

Deie Dumnezeu, ca acest modest exemplu al învĕțătorilor bănățeni să afle răsunet în inimile tuturor învĕțătorilor conștii de soartea și de viitoriul familiilor lor!

Comloșul bănățean, 29 Octomvrie v. 1899.

I. Vuia,
secretar.

Felurimi.

Expediție în centrul Chinei. In curênd vor pleca din Hong Kong domnii Ugo Nervequa și căpitanul Hobson — același care a cufundat vaporul „Merrimac" la Santiago spre a împedica eșirea escadrei amiralului Cervera — pentru o expediție la West-Rivèr, cunoscut și sub numele de Shiang-Rivér.

Ei vor pleca din Hong Kong pe bordul unui vaporaș și se vor duce la Wuclow. Apoi vor străbate provincia Nwisictow, unde vor trebui să întâlnească expediția americană, de care nu se mai aud știri de patru luni, și apoi se vor coborî călare până la Cautw, străbătênd Bascia-River, West-River și Dorth-River.

Aceasta e prima expediție care va înainta așa de mult în interiorul Chinei, și e chiar aceea care se compune din mai puțin personal, căci nu e formată decă de d-nii Norvegna, italian și Hobson, american, șese soldați chinezi, un bucătar și doi servitori.

Nu trebue să se uite că, mai ales acum, avênd în vedere criticele condițiuni politice ale țĕrei, timpul nu e bine ales, dar nimic nu poate opri pe cei doi tineri în planurile lor.

Această expediție are o mare importanță comercială și științifică. E de notat apoi că până acum toate expedițiile s'au mulțumit de a explora aceste localități, mergênd pe fluviu, pe când aceasta cu drumul pe care și-'l propune să-l facă, va sta departe de fluviu cel puțin 100 kilometri, pe când expediția care a înaintat mai mult până acum s'a depărtat de fluviu numai cu 25 de chilomeri.

•

Șarpele de mare. — In acuarium-ul din Battery-parc s'a adus o reptilă, care nu i alta decât șarpele de mare, faimosul șarpe de mare, de care au vorbit așa demult ziarele din lumea vechie și lumea nouă. Dar ce desamăgire, când te uiți la acest vestit șarpe! În locul „leviatanului" descris de sute de ori, te afli în fața unui monstru foarte obicînuit, avênd o lungime de 7 picioare și un diametru de 12 țoli.

El are un bot larg, ochi mici, foarte mobili, și trăește cu peștișori. El a fost prins în insula Antile pe un ostrov de mărgean. Indigenii numesc pe acest șarpe „groaza diavolului".

PARTEA ECONOMICA

Despre măestrii sau meserii.

(*Meseria sau industria română în trecut. Măestrii nostri și strĕini. Perderea terenului și reocuparea lui*).

Erau vremuri, când aceste ținuturi frumoase nu aveau așa față pistriță, nu erau locuite de atâtea neamuri strĕine; când plugarul român barem din asta parte avea tigneală și nu era neliniștit în casa sa, cum e azi.

Atunci, după lipsă și împregiurări singur își pregătia toate uneltele economice, ba chiar și îmbrăcămintea 'și o făcea acasă la el, lucrând toți membrii familiei, drept ce prețul atâtor lucruri rĕmânea în punga lui, ear lipsă de bani nici că avea, precum are astăzi. Abia lucrurile mai grele erau pregătite de măestri, cari de altmintrelea și ei erau români, umblând chiar în portul sătenilor.

(Rĕmășițe de ale trecutului avem o mulțime de comune în Bihor, în părțile Vașcoului, unde într'o comună toți locuitorii sunt *ferari*, în alta *olari*, în alta *oloeri*, în alta *croitori*, în alta *călciunari* (cizmari), *rotari* etc., fiecare sat cu meșteșugul sĕu).

S'au schimbat însă timpurile,

Neamurile strĕine avênd mulți măestri și-au înmulțit negoțul, deci neputênd trăi acei măestri toți la un loc, au căutat alte locuri, unde să-se așeze și așa au ajuns și prin ținuturile românești.

Imbiându-i-se plugarului atari noutăți frumoase la vedere dar slabe și scumpe, a început a-le cumpĕra și astfel pe neștiute a sprijinit pe strĕin și au primit portul strĕinilor o parte însemnată din săteni cu deosebire femeile din părțile ungare și bănățene, ba chiar și ardelene. Bărbații nu mai poartă *opinca*, cojocul, pălăria și *șuba* românească, nici femeile nu voesc să mai știe de *spătoiu*, *cojocel* și *opreg* ori *zaghie*, ci mai bine dau banii scumpi pe marfa rea și strĕină. Ba, ce e mai de rîs și de batjocură, căci și acelea haine cofcele nu 'și le croiesc singure, nici 'și le coasă, ci le dau tot la croitoarese strĕine, cari nici când n'au învĕțat croitoria, ci și ele singure (croitoresele) sunt avisate la alt ajutor, de multe ori chiar la al bărbatului, care e poate ceva măestru.

Ce rușine! Femeile române vestite pentru lucrul lor gingaș frumos și tare—în portul național — să se scoboare până la atâta, ca să le placă niște haine strĕine, lucrate la chip, de numai puțină pricepere de-ar fi, s'ar rușina și nu le-ar mai purta.

Cu negoțul strĕin s'au strecurat și strĕinii, oameni, cari la ei acasă, poate, nu erau de nici un folos, la noi au ajuns să poruncească; le-am dat sălaș—de nebuni, de bună voe —ear ei ne pălmuesc.

Ținuturile noastre curate, au ajuns să fie împistrițate cu lifte urîcioase, cari ne și urăsc pe lângă că ne jupuesc, dar pe cari noi am trebui să-i urîm și să ne ferim de ei.

Măestrii nostri, cu negoțul lor după vreme, au trebuit să bancruteze, căci nimĕrui nu mai trebuia marfa lor de modă veche și așa blăstĕmând-și zilele, trebuia să-și câștige traiul altcum.

E adevĕrat, că măiestrii cei vechi trebuiau să se acomodeze vremii, vĕzênd măiestrii noue, să le fi învĕțat și pe acelea ori cel puțin pe următorii lor să-'i fi dedat la ele, în loc să se jăluiască.....

Vremile însă și atunci erau grele pentru bietul Român!

Țiehurile puneau pedecă. Rar era Românul primit într'o breslă mai de dai Doamne, era silit, ca dacă a învĕțat ceva, să se prăpădească cine știe prin ce comună părăsită.

Vĕzênd aceasta sătenii, au apucat și ei desgust față de ori ce măiestrie, încât raritate ca vre-un țĕran numai de capul seu să-'și dee băiatul la vre-o măiestrie, să fie măiestria ori cât de cinstită, el bietul sătean se uită peste umĕr la măiestru bătêndu-și joc de el, că e numai un cârpaciu ori hinți-finți etc.

Și prin aceasta unde am ajuns? Acolo, că din sînul nostru n'am făcut măiestri, ci am lăsat de s'au încuibat strĕinii, cari tac și adună la bani de pe spatele Românului.

Nu este un singur articlu, care să nu fie cumpĕrat de la străin! Tot, ori-și-ce ne trebue pe seama casei, suntem siliți să cumpĕrăm de la strĕin. Să îndesăm banii nostri în punga streinului, ca să se întărească pe spatele noastre...

Bĕtrânii vor ști mai bine, că Aradul, înainte cu 30—40 de ani era în mâna Românilor și a Sêrbilor, dar' cu deschiderea *căilor ferate*, s'a deschis și un teren larg de negustorie și industrie, care a atras la sine măiestri din toate părțile, cari apoi au copleșit pe Români și Sêrbi și s'au întărit, formând un oraș cu o față de tot nouă, crescênd din membrii familiilor oameni, cari domineazâ pe toate terenurile, (Barabás Béla, Müller, Mülek etc.), — nu numai orașul ci întreaga provincie. — De s'ar

---

Ca să și rîdă de țigan, îl îmbie din nou:

— Hai mă Nenciule la cârciumă fac, cinste.

— Ei, doar așa, pe lângă gard.

•

In așa case mari stau numai boierii.

Marin nu mai dăduse de mult pe la oraș, trecuse anul. După atâta timp, orașul cel cum, se schimbă puțin: mai o stradă pavată din nou, mai o biserică reparată și alte altele.

Lui Marin însă 'i a atras atenția mai mult o clădire mare, mare de tot, cum nu mai era alta în tot orașul.

Curios să afle ce e, s'a dat în vorbă cu un lucrător, care 'i a spus că-'i închisoare.

Cum sta el și se tot uita la clădire făcêndu-'și fel de fel de gânduri, eată că se ește și primarul orașului, pare-'mi-se, să viziteze lucrările.

Vĕzênd curiositatea lui Marin îi zise:

— Vezi mĕ, cum vĕ poartă statul de grije! Ian te uită, ce casă mare și frumoasă vĕ face.

— O fi, îi rĕspunse Marin, dar' vezi că în așa case mari, stau numai boierii. Noi, ne tragem pĕcatele în bordee!

Pagini din istoria Românieí.

Luptele Românilor

de

G. COȘBUC.

1876—1878.

III

Svîrcoliri pe sub pămênt.

III.

Turcii de pe parapetul redutei vĕrsau gloanțele ca grindina asupra Românilor, cari nu intraseră încă în șanț, ear cei din șanț se apĕrau cu baioneta.

După-ce însă ai nostri săriră în șanț, Turcii de pe parapet, ne mai putênd să tragă spre ai nostri, căci ar fi lovit și într'ai lor, eșiră cu mare strigăt și cu multă năvală din redută și veniră într'ajutorul celor din șanțuri.

Căpitanii Nastase Ion și Ioachim Rusu îi vĕzură și ocolind șanțul, le eșiră înainte cu o mână de oameni. Ei trecură peste grămada de fașine, dar Rusu căzù rănit de glonț și se prăvălì în șanț. Un redif se repezì de departe spre căpitanul Năstase cu baioneta, dar soldatul Teodor Dîrju, vĕzêndu'-l îi sărì în cale și-l ghiontuì cu patul puștii în fălci de-l rĕsturnà plin de sânge. Căpitanul apucase să se dea într'o parte de isbitura Turcului, dar alunecând pe sânge, căzù jos în genunchi și acolo rĕmase, căci în clipa aceea l'a trăsnit un Turc cu patul puștii în ceafă și i-a rupt oasele gâtului.

In clipa următoare rĕsare din șanț maiorul Nicolae Ion, cu obrazul numai sânge, cu bluza toată sfâșiată, plin de noroiu și fără chipiu. După el, gloatele. Scăpase ca prin farmec de câteva baionete; a fost isbit însă în două rînduri cu pumnii în obraz în fruntea dorobanților sĕi, se apucase cu un sergent turc de gât și în svîrcolire își sfâșiară amêndoi hainele, apoi fu asvîrlit în noroiu. Trecuseră peste el și Turci și Români, și căzură morți în vremea aceasta doi sub-locotenenți, Valentineanu și Dănescu.

Să contenim aici cu povestirea, ca să ne întoarcem la celelalte batalioane.

In clipa în care a sărit Ion Nicolae cu ai sĕi în șanțul turcesc, din paralela noastră eșiră cu mare strigăt dorobanții munteni, în cap cu maiorul Handoca, și începură să alerge spre redută.

Turcii îi întimpinară cu salve de puști, tunurile de pe dealuri începură să-i bată în coasta stângă. Secerați, ca snopii, de focul turcesc, dorobanții se răriră dintr'o dată; maiorul Handoca, isbit de un glonț, căzù rănit și rĕmase jos.

Atunci compăniile șovăiră, căpitanul Ionescu însă, în fruntea companiei lui, sărì înainte, un plumb venì șuerând și trântì pe căpitan la pămênt. Locotenentul Rătescu își asvîrlì compania înainte, dar fù rĕnit și el, și compania stătù pe loc. Neputênd să înainteze, întreg batalionul s'a culcat atunci pe pămênt, ca să scape de gloanțe.

Aceștia stăteau acum pe loc, așternuți câmpului, și Nicolae Ion cu ai sĕi era lăsat singur pe sub redută.

Cârmuitorul luptei, colonelul Sachelarie dete atunci poruncă să iasă din paralelă al treilea batalion, al maiorului Badulescu. Batalionul sărì repede și în pas alergător începù să fugă spre redută. Locotenentul Călinescu, un oficer de ordonanță al Domnitorului nostru, alerga înaintea batalionului; el ceruse însuși să i-se facă onoare să meargă în luptă. Căzù însă dela cel dintâiu pas, isbit drept în mijlocul frunții de un glonț. Cu toate că amêndoi căpitanii celor două compănii de dinainte, Mihăescu și Davidescu căzuseră răniți, compăniile megeau înainte. Dar așa de omorîtor era focul turcesc, încât nici acest batalion n'a putut să înainteze și abia ajunse până unde era culcat batalionul lui Handoca, abia apucă să-l ocolească și să treacă puțin înainte și trebuì să se aștearnă și el pe pămênt.

Acum stătea și acest al doilea batalion pe loc, și Nicolae Ion cu ai sĕi era lăsat singur în mâna morții sub redută.

căuta originea măiestrilor străinĭ numaĭ din Arad şi orăşelele din giur s'ar afla, că nicĭ 20o/o nu sunt originarĭ din provincie, ci tot oamenĭ veneticĭ.

Cu durere trebue să repetăm ce au constatat şi alţiĭ, că aceştĭ măiestri s'au întărit grozav, au format o cetate cu greu de cuprins — aicĭ în spatele noastre, şi numaĭ după luptă grozavă vom putea să ne facem şi noĭ loc. — Terenul e al nostru, căcĭ provincia e românească, cumpărătorii sunt de sângele nostru şi, dacă vor avea să cumpere de la ai lor, nu bucuros se vor duce la străin, care nicĭ nu vrea să-'ĭ vorbească în limba luĭ.

S'au făcut încercărĭ de a se trimite copiĭ de sătenĭ la felurite măiestriĭ, ba chiar s'a şi format societate de ajutorare pentru acel scop. E întrebare, că la ce resultat am ajuns? Ideile bune s'au realisat, orĭ dacă nu — din ce pricină nu s'a putut ajunge la un resultat îmbucurător?

Unde trebue să cercăm, ca să vindecăm rĕul?

Intr'adevĕr, că singurĭ vom afla, că şi până acum — aşa puţinĭ învĕţăceĭ de industrie câţĭ au fost — însă totuşĭ au fost, — dar' ce s'a făcut cu aceia după ce au devenit *soldaĭ*, orĭ chiar *măiestri de sine stătătorĭ?*

Eată ce ar trebui să ne doară. Am îndemnat, am ajutat pe uniĭ şi alţiĭ să înveţe şi ne-am trezit că 'ĭ-am perdut, au părăsit neamul lor, orĭ prin căsătorie cu viţă străină, orĭ prin renegare urîtă.

Firesc lucru, că în urma acestor fel de fapte, mulţĭ vor zice, că pentru ce să ne stoarcem neamul ca să hrănim şi să înmulţim alte neamurĭ străine?

Simţĕmintele noastre trebue însă ca să fie maĭ presus de orĭ-ce îndoială, să nu perdem curagiul, ci să căutăm un mod maĭ uşor, pentru ca să facem maĭ atrăgĕtoare voia sătenilor la meseriĭ, dar' totdeodată să-'ĭ ştim şi conserva pentru neamul nostru, lucru cam greu la aparinţă, dar' uşor în fond şi la realisare.

(va urma.)

P. Vancu.

*

Despre cârcimărit.

IV. Mĕsurarea beuturilor sau cârcimele.

Sub numirea de mĕsurare a beuturilor, înţelegem: vênzarea în mĕsură mică, în vase destupate sau şi astupate, a beuturilor spirtuoase pe seama oaspeţilor, carĭ sau şezênd la masă, sau stând, le cumpĕră în birt sau le duc afară de birt.

E un lucru ciudat, că noua lege de cârcimărit nicăiri nu spune: pentru câţĭ anume locuitorĭ are a se socotĭ o cârcimă? Ăsta e un semn, că treaba asta s'a lăsat cu totul la bunul plac al diregĕtoriilor statului. Pentru cetăţeanul creştin mereu se va repeţi la cererea lui respunsul: *„sunt acolo destule cârcime“*, şi cererea respinsă îi va fi; ear' după asta îndată o să vină trei Jidanĭ, pentru acelaşĭ lucru, şi lor îngăduinţă numai decât li-se va da.

Dacă statul poartă la inima sa binele poporului şi dacă vrea să mai lase ceva din volnicia sa şi să pună stavilă beţiei, atuncĭ — să introducă un numĕr *anumit* de cârcime, să statorească de pildă *o cârcimă* pentru *500 locuitorĭ*. Astfel apoi, până-ce numĕrul acesta nu s'a umplut, să aibă drept *fiecare*, avênd îngăduinţa, a-'şĭ deschide cârcimă în comuna respectivă. Prin aceasta ar puté să fie scutiţi şi creştiniĭ în contra volniciei diregĕtoriilor.

Această mĕsură ar putè să fie menţinută şi la oraşe, căcĭ, deşi la oraşe (avênd în vedere trebuinţele marelui numĕr de poporaţiune, cum şi raporturile de comunicaţiune, sociale şi economice) e trebuinţă de mai multe cârcime, — dar' să nu se uite însă, că în oraşe toate aceste trebuinţe le pot suplini şi hotelurile, ospĕtăriile, restaurantele, cafenelele şi cofetăriile, cum şi prăvăliile cu drept de vênzare în mĕsură mică a feluritelor beuturĭ spirtuoase.

Nu atât cârcimele multe, cât mai ales neîmplinirea legilor şi a regulamentelor privitoare la cârcimărit sunt păgubitoare pentru bunele moravurĭ obştescĭ.

Mai prin anul 1897 ospĕtariĭ din Ungaria făcuseră o jalbă la Dieta ţeriĭ, cerênd, între altele, ca: cel-ce vrea să fie ospĕtar, să înveţe şi să aibă pregătire industrială pentru aceasta. Ciudată dorinţă! Va să zică, un băiat să înveţe industria de ospĕtărie (de cârcimărit), să facă examen din asta şi când are „diploma“ în mână şi vrea să-'şi deschidă şi el o cârcimă, — direcţia financiară vine şi numai fiindcă aşa vrea ea, — îl opreşte dela aceasta, ear dacă recurge la ministrul, acesta îl respinge şi el cu cerere cu tot, fără să mai aibă bietul om altă instanţă de apelat.

Ce diplomă, nene?! — Singura pregătire bună şi primită este: să fiĭ de legea jidovească, să fii slugă plecată a slujbaşilor statului, — şi atuncĭ îngăduinţa de vênzare o capeţĭ şi prin telegraf!

Legea mai nouă a cârcimăritului este foarte bună pentru cei-ce stau bine cu domniĭ, pentru cei-ce ştiu şi pot să ungă bine osia.

Punctul din urmă al paragrafului 12 din lege zice, că: *în comunele acelea, unde sunt mai multe de trei cârcime, unul nu poate avé mai multe îngăduinţe de vênzare.* Cu alte cuvinte, de aci încolo în oraşe *un singur Jidan în zece locurĭ poate să deschidă şi zece cârcime*; dar' cetăţeanul creştin — nu poate să ajungă *nicĭ la una singură.* Din zece îngăduinţe, va să zică din zece cârcime, ar putè să trăiască şi zece familiĭ, şi eată, unei singure familiĭ 'ĭ-se dau zece îngăduinţe!

Paragraful 3 al legiĭ zice, că: *dughenar şi cârcimar poate să fie o singură persoană,* ceea-ce este, în adevĕr, un lucru foarte liberal, — căcĭ industria de dughiană şi de cârcimă cere doi oamenĭ întregĭ, va să zică, ar fi îndestulitoare pentru susţinerea a douĕ familiĭ, şi acum — unui singur om 'ĭ-se dau douĕ întreprinderĭ deodată! Urmează dela sine, că această împregiurare este şi păgubitoare pentru moravurile obştescĭ; căcĭ mai întâiu, publicul cumpărător se dedă beţiei, şi apoi, că nu se va puté acum duce la îndeplinire nicĭ legea din 1883 despre păgubitorul credit de cârcime! De aci încolo o parte se va apĕra cu aceea, că datoria 'şĭ-a făcut-o în cârcimă, ear' cârcimarul va căuta să susţină, că datoraşul — în dughian 'şĭ-a făcut datoria.

Foile guvernului toate în cor spuneau, că de aci încolo *numai cetăţeanul statului ungar* va puté să capete îngăduinţă pentru vênzarea beuturilor. Ear prin asta ministrul unguresc de finanţe atât despre sine, cât şi despre slujbaşiĭ sei a dat un atestat de sărăcie foarte trist. Aceasta ar însemna atâta, că în multe locurĭ şi înainte de asta cetăţeanul statului ungar, de câte-orĭ a recurs după îngăduinţă de vênzare, el totdeauna a fost respins cu cererea sa; au venit însă în urma lui 20 de Jidovĭ perciunaţĭ din Galiţia sau din Rusia, — şi ăstora numai decât li-s'au dat îngăduinţe, poate şi mai multe decât ei au cerut.

Şi astfel de diregĕtorĭ maĭ au încă obrazul să vorbească despre patriotism! Ei, carĭ au lăsat şi lasă poporul pradă veneticilor Jidanĭ din toate părţile lumiĭ!

Cu o singură trăsătură de pană ar putè ministrul nostru de finanţe să ia cârciumele de la toţĭ carĭ nu sunt cetăţenĭ ungarĭ, — atât de mulţĭ la numĕr, — şi pentru aceasta o ţeară întreagă 'ĭ-ar aduce numaĭ laude! Cu toate acestea ce face ministrul unguresc prin legea sa nouă? — Nicairĭ în lege nu se spune, că îngăduinţele de vênzare au să se ia de la vênzătoriĭ, de la cârcimariĭ din ţeară, carĭ nu sunt cetăţenĭ ai acestuĭ stat!

Atuncĭ, de bună seamă, mult maĭ bine ar face dl ministru cu slujbaşiĭ seĭ, dacă şi acĭ ar introduce licitaţie publică, — *cine dă maĭ mult?*! Dacă prin oare-care împregiurare înceteazā vr'o cârciumă, — atuncĭ pună-se în licitaţie, şi cel ce dă maĭ mult pentru ea, acela să capete îngăduinţa de vênzare pe vr'o 10—20 de anĭ. În chipul acesta s'ar sporĭ cel puţin venitele statuluĭ şi — poate maĭ uşor ar putè să ajungă atuncĭ şi cetăţeanul creştin la vr'o biată de licenţie pentru vênzarea de beuturĭ, în propria sa ţeară.

Dacă părinte bun şi om cu dreptate ar fi fost ministrul pentru *toţĭ* cetăţeniĭ ţeriĭ, atuncĭ, fără a se gândí mult, — el ar fi trebuit să pună în lege, că: dreptul şi îndreptăţirea cetăţeanului la cârcimărit nu se poate lua dela acesta decât numai pe temeiul sentinţei aduse de judecătoria cercuală (járásbiróság).

Ministrul însă nicĭ asta n'a facut-o.

(Va urma)

Comandantul luptei mai avea reservele. Să le bage şi pe ele în foc? Vĕzênd că amêndouĕ batalioanele trimise într'ajutor nu înaintează şi că lupta e desnădĕjduită, dete poruncă batalionului maiorului Pega să iasă la larg. Acest batalion dintr'al şaptelea de linie, aşezat în dosul redutei noastre, eşi grăbit din şanţurĭ, şi ocolĭ reduta cu multă greutate, fiind mare îmbulzeală de soldaţĭ de aĭ garnizoanei pe lângă redută. Rĕsbĭ printre eĭ, şi fiind-că nu maĭ era vreme să între prin şanţurile din apropiere, el fù silit s'alerge pe câmp deschis. Batut din coaste de tunurile din Bucova şi din faţă de tunurile Plevniţei, acest batalion scăzut de tot, n'a putut să înainteze de cât până la paralelă — adică până acolo, de unde porniseră celelalte treĭ batalioane — şi trebui să stea şi el pe loc.

IV.

Acum stăteau, unul după altul înşirate pe câmp, treĭ batalioane culcate pe jos, şi bieţiĭ dorobanţĭ aĭ luĭ Ion Nicolae erau singurĭ sub reduta Turcilor. Spun oficeriĭ, că focul turcesc nicĭ odată n'a fost aşa de puternic şi de mânios ca acum, par'că s'adunaseră toate zecile de miĭ de oştenĭ aĭ luĭ Osman într'un singur loc.

Se întêmplase ca toate aceste treĭ batalioane culcate să fie de Muntenĭ. De-aceea Moldoveniĭ luĭ Ion Niculae s'au plâns că „ĭ-au lăsat Muntenii la perire“.

In vremea aceasta Moldoveniĭ luĭ Ion Niculae străbătură locul dintre şanţ şi redută, începură s'arunce scările pe parapet şi să se urce icĭ-colo câte unul pe zidul cel drept ca păretele. Eĭ se maĭ luptau în perzarea minţiĭ, căcĭ acum nicĭ de scăpare nu era vorbă, necum de biruinţă. Toţĭ patru comandanţiĭ de compăniĭ căzuseră, căpitanul Năstase Ion mort, ear celalţĭ treĭ căpitanĭ, Ioachim Russu, Vasile Andreescu şi Hacic au fost duşĭ la ambulanţe. Compăniile fură cârmuite de singuriĭ oficerĭ de un locotenent şi treĭ sub-locotenenţĭ; dar locotenentul căzù rănit, ear toţĭ sub-locotenenţiĭ rĕmaseră morţĭ pe sub parapet.

Ca şi la întâia năvală la Plevniţa batalionul rĕmas fără oficerĭ a fost dus înainte de sergenţĭ şi de căprarĭ, până maĭ erau şi de-aceştia. Svîrcolirea era fără nicĭ o ţintă, soldaţĭ se luptau numaĭ ca să ucidă şi să se apere de moarte; copleşiţĭ cu totul eĭ se sbăteau în ghiarele morţiĭ. Plecaseră o mie de oamenĭ, şi căzuseră opt sute — şi ceĭ douĕ sute rĕmaşĭ, gâfâind de oboseală şi plinĭ de sânge, se maĭ băteau, se băteau ca orbiĭ nechibzuind unde lovesc şi nesimţind că sunt loviţĭ.

Maiorul Ion Niculae se ţinù tot în fruntea lor, şi cu atâta vitejie năzuise spre şirurile Turcilor şi atât de mult îĭ amărise cu avêntul, încât la urmă, când îl vĕzură străpuns de baionetă şi căzênd pe spate, sărira la el cu topoarele şi-ĭ despicară capul, ciopîrtindu-l în bucăţĭ. Inşişĭ oficeriĭ turcĭ îl ciopîrtiră, dintâiu pe el, apoi pe căpitanul Ion Năstase căcĭ vruse Dumnezeu să cază viteazul maior chiar în locul unde-ĭ căzuse maĭ înainte căpitanul.

Săriseră într'acest timp şi batalioanele din urmă carĭ se aşternuseră câmpuluĭ. De geaba însă se opintiră să stavilească împotrivirea Turcilor şi de geaba li-a fost toată stăruinţa şi statornicia. Sărira acum şi reservele turceştĭ, alergară într'un suflet la redută compăniĭ din tabăra întărită dela Bucova, şi însuşĭ Osman fù înştiinţat să trimeată batalioane de sprigin.

Domnitorul nostru, cât a ţinut lupta, stete în dosul redutei noastre pe un colnic şi priveghia lupta. Vĕzênd El că e cu neputinţă să se maĭ prelungească o luptă zadarnică şi că Turciĭ se îngrămădesc tot mai mult, a dat poruncă de retragere, ca să nu-şi dea peririĭ batalioanele aşa de cumplit ameninţate.

Un batalion din garnisoana Griviţei eşi atuncĭ şi spriginì retragerea. Batalionul dorobanţilor din Râmnic trebuia spriginit maĭ ales, fiind maĭ sub redută — batalionul Moldovenilor nu putea să maĭ fie mântuit, era jertfit cu totul. In retragere, dorobanţiĭ adunaseră pe ceĭ răniţĭ de pe câmp, pe câţĭ putură; răniţiĭ din şanţurĭ rĕmaseră acolo şi fură măcelăriţĭ de Turcĭ. Pe Moldoveniĭ luĭ Ion Nicolae, câţĭ apucară să se retragă de sub redută peste şanţ, îĭ aduseră dorobanţiĭ din celelalte batalioane parte în braţe, parte tîrîndu-ĭ, căcĭ într'atâta erau de obosiţĭ de nu se puteau ţinè pe picioare.

Intre oficeriĭ răniţĭ, aduceau aĭ nostri şi pe căpitanul Bogdan, un oficer de ordonanţă, care fiind trimes de Domnitorul nostru să-ĭ aducă veştĭ de pe câmpul de luptă, se alipi de dorobanţiĭ rîmnicenĭ şi se rugà să fie lăsat să între şi el în foc. Am spus maĭ înainte, cum alt oficer de ordonanţă, locotenentul Călinescu făcù acelaşĭ lucru şi căzù isbit de glonţ. Căpitanul Bogdan era isbit de douĕ gloanţe şi avea pântecele sfăşiat de el, încât îĭ curgeau maţele. Dus în spitaĭ chiar în aceea zi fù cercetat de Domnitorul nostru, care însuşi îĭ puse crucea Sfântuluĭ Gheorghe pe pept — dar peste noapte căpitanul a murit.

NOUTAȚI

Arad, 1 Decemvre 1899.

De la „Asociațiunea aradană". *On.* ...ni, *cari au primit* liste pentru înscrie... de membri *la „Asociațiunea aradană* ...*tru cultura poporului român", sunt prin* ...*sta rugați, să binevoiască* a le înapoia ...t mai curênd *cu subscrierile făcute până* ... — *la cassariul acestei asociațiuni, dl* ... Raicu (*secretar la banca „Victoria")* în ... *pentru ca să se facă posibilă convoca*... *adunării generale — Arad, 18/30 Noem*... *1899: Direcțiunea „Asociațiunii ara*...ne".

*

Conferență literară amânată. ...ntem autorisați să vestim, că începutul conferențelor literare, ce le ...unțasem în Nrul 220 al foii noa... că se vor ține în *Arad* începênd ... ziua de Dumineca, 3 Decemvre ... n., din lipsa arangiamentului salei ...respunzětoare se amênă pe timp ...hotărît. Terminul nou-fixat la tim... sěu îl vom anunța tot la acest loc.

*

O nouă invențiune românească. In...torul Ioan Bota din Cetea, comitt. ...inferioare, sub Nr. 1220. 15916—1899 ...oficiulul de patente a obținut patenta ...tru o sucală, care are să fie din fer vĕr...

Sucala va fi vĕrsată după trebuință ...tru cei-ce doresc să facă o țeavă de tort ...'un chip și pentru cei-ce voesc să facă ...odată 2—3 țevi cu o mică modificare, în ... chip.

Avantagiile sunt, că se pot face țevi ...tru țesut din ori ce tort, cu o iuțeală ... mai pomenită; că se va putè îmanua ... nici o greutate și cu plăcere și de un ...t de 6—7 ani.

Fiind durabilă, cea mai practică și ef..., va fi cumpĕrată de ori-care măestru ...tor și de ori-care familie ce țese și ...ește pentru familie țĕsĕturile de casă. ... caută un întreprinzĕtor. Adresa: I. *Bota*, ... în *Cetea* u. p. Tövis.

*

Fapte generoase. *Comitetul parochial al bisericei române gr.-or. din* ...*rad* a ținut Sâmbĕta trecută, în 13/25 Noemvrie a. c., sub presidența dlui Dr. N. *Oncu* o ședință deamnă și ...rednică de-a fi înregistrată. Cu ...est prilegiu s'a adus la prea plă...ta cunoștință a comitetului, că ...generoasele doamne vĕduve din loc: ...liana **Florescu** și **Maria Ober**...**nez**, din dragoste curată fața de ...erică și la îndemnul inimei lor ...bile, au dăruit: cea dintâiu suma ... 600 fl., ear' a doua, suma de ...5 fl., ca *fundațiuni* pe seama bi...ricii noastre din loc cu destinațiune, ...din venitele capitalului să se poar... grije de mormintele scumpilor ...posați ai familiilor sus-numitelor ...mne. — Intre alte obiecte ale ...dinței, comitetul parochial a mai ...schis și o colectă pentru cumpĕ...rea de haine pe seama școlarilor ...traci de la școalele noastre ele...mentare din loc. Spre acest scop ...stinsul președinte al comitetului, dl Dr. Nicolau *Oncu* a subscris numai ...e cât suma de *25 fl.*, și *10 fl.* pentru ...biblioteca școlarilor; ear' doamna *Maria Obercnez* a contribuit încă *10 fl.* pentru îmbrăcarea școlarilor ...ostri sĕrmani. Faptele acestea sunt ...tât de nobile, că nu mai au tre...buință de laudele noastre. Ele se ...laudă de sine.

*

„Foaia Pedagogică" ce apare în Sibiiu, ...s'a trimis Nr. 21—22 pe luna Noemvrie, ... următorul cuprins: *„Diferite forme de* ...*ĕțĕmênt"* — Dr. Ioan *Stroia*; *„Modele* ...*lecțiuni"* (Mița). — Din Zoologie — de Dr. D. P. *Barcianu*; *„Datorințele mele ca* ...*vĕțitor educător în și afară de școală"*; ...(urmare și încheiare) de I. *Paicu* înv.; ...din literatura școlară: *„Geografia pentru* ...*școalele poporale"* — de Vasilie *Goldiș*, re...cunoscune de I. S.; *„Almanach"* edat din incidentul adun. gen. iubilare. „Reuniunea înv. din diecesa Caransebeșului: „Informațiuni", „Felurimi" etc... *O recomandăm cu toată căldura învĕțătorilor nostri.*

*

Taica Moise 'și-a luat un nou nărav și adecă de a cita pe preoți prin *antistiile comunale*, în afaceri oficioase bisericești. Așa de pildă fiind deunăzi în Micălaca a citat pe părintele Iustin Dascăl, ear' Dumineca în Semlac pe părintele Dimitrie Ganea. Altfel ce a căutat la Semlac? Să-'și aleagă pe iubitul ginere Teodor Ceontea deputat congresual. Și cum? Așa că s'a dus în Sinod a numit cu de la sine putere president, bărbați de încredere și notar, și basta. S'a pus apoi la masa de votare și provoca pe votanți să voteze pe ginerele seu, „om vrednic de a representa biserica. Ciorogariu nu e recomandat de nimeni", zicea tăicuțul. Când s'a prea îngroșat apoi gluma și oamenii au început să protesteze contra presiunilor, părintele Moise strigă cu ifos: *„tăceți că vĕ închid"*. La ce oamenii scârbiți au părăsit biserica; așa s'a făcut 29 voturi pentru dlu Ceontea contra 21 voturi ale dlui Ciorogariu. Așa ni-se raportează. Notăm acestea numai ca să se știe cum a ajuns dl Ceontea și la acele câteva voturi ce le a întrunit.

*

Cununie. Ni-se scrie: Dumineca în 7/19 Noemvrie a. c. dl Ioan Pop teol. abs. din H giș. 'și a sĕrbat cununia cu amabila Dșoară Veturia, fiica reposatului preot G. Popovici din Câmpeni. Actul cununiei l'a sĕvîrșit preotul Ioan Cristea din Sitani, ear ca nuni au fost Dl preot din Tornea Pavel Moga cu Stm. sa soție Elisaveta; ca paranimfă primă a fost nepoata nunilor, drăgălașa Dșoară Veturia Biaga din O.-Homorog. A fost o zi de mare bucurie pentru întreaga inteligință din giur, dar cu deosebire pentru satele din giur, căci dl Moga din Tornea era acum sunt vre-o 18 ani preot acolo și poporenii vĕzêndu-l ca pe fostul lor iubit preot, s'au bucurat toți.

*

Constituire. Joi în 16 Noemvrie a. c. s'a constituit comitetul „Academiei ortodoxe" din Cernăuți pe anul administrativ 1899/1900 în urmatorul mod: President: Valerian Șesan. Secretar de externe: Ioan Coțec. Secretar de interne: Petru de Teiutul. Secția musicală Presidentul secției și vicepres. I: Isidor Pașcan. Adlatul I. și controlor: Constantin Grigorovici. Adlatul II. și econom: Aurelian Chelariu. Secția literară: Presidentul secției și vicepr. II Teofil Dubravschi. Adlat I. și bibliotecar: Ion Macaveiu. Adlat II. și cassar: Dimitrie Voloșenco. Comisia revisuitoare: Referent Traian Bocancea, adlați: Vasile Boca și Georgie Cosmovici.

*

Licitație de sărutări. In marele oraș al lumii Londra din Anglia azi toate se fac în interesul binelui obștesc: pentru binefaceri, pentru *rĕsboiu* și patriotism. Nu e dar' nici o mirare, dacă acolo chiar și doamne din cea mai înaltă societate engleză, pentru scopuri de binefacere se duc până acolo, că chiar și sărutările lor 'și-le pun în licitație pentru ajutorarea răniților englezi din rĕsboiul transvaalic. Astfel Joia trecută în așa numitul teatru *Palace* din Londra s'a dat o petrecere strălucită pentru ajutorarea vĕduvelor și orfanilor celor căzuți pe câmpul de rĕsboiu. In programul petrecerii punctul din urmă a fost cel mai interesant: — *licitația de sărutări*. Gazetele din Londra aduc vești pe larg despre acest cas rar și una din ele zice, că miss *Mabel Love* pentru un singur sărut al ei a căpĕtat 5 funți sterlingi (60 fl.); ear' sărutarea unei alte dame a fost pusă în licitație cu prețul de 2 funți sterlingi, licitanții cavaleri însă au urcat prețul sărutării ei la 4 funți. Mai interesantă a fost ideia unei alte dame, care, pentru variație, a plătit ea 5 funți sterlingi, pentru-ca să sărute pe arangiatorul *prim* al petrecerii. Venitul acestei rari producțiuni și într'un scop atât de măreț, — fără îndoială a trebuit să fie foarte mare.

*

Dragoste până la moarte. Zilele trecute în orașul *Tarent* (Italia) o doamnă elegant îmbrăcată, în ziua mare și în mijlocul uliței, a împușcat pe un maior și apoi 'și-a tras și ei un glonț, căzênd amêndoi morți lângă olaltă. Istoria acestei întêmplări triste este aceasta: Anul trecut într'o grădină din orașul Bolognea s'a aflat o doamnă, care avea vinele tăiate și la mâni și la picioare. A fost dusă la spital, și acolo cu mare greutate fù readusă la viață. A trebuit să fie o doamnă din casă mare, căci autoritățile nu 'i au dat în vileag nici numele, nici starea ei socială. La urmă tot s'a știut cine e și s'a aflat, că ea locuia într'o minunată vilă din Bolognea. Dînsa avuse legături de dragoste cu un căpitan, care însă o părăsise. In nĕcazul ei pentru purtarea fără credință a căpitanului față de dînsa, ea s'a hotărît să-'și curme singură viața. Vindecată de ranele ce-'și făcuse, doamna îndrăgostită s'a dus la Roma, pentru a se mai întâlni odată cu iubitul ei, care acum devenise major. Acesta însă nu mai voia nimic să știe de dînsa. Din pricina asta femeia din nou a căutat să-'și pună capĕt zilelor în Roma, aruncându-se de pe podul R i p e t a în valurile rîului Tibru.

Maiorul, fiind în apropiere de ea, a sărit după dînsa în apă și cu primejduirea vieții a scăpat-o dela moarte. Tocmai această împregiurare însă a mărit și mai mult în inima femeii dragostea ei față de major. In cele din urmă majorul a trebuit să-și ceară transferarea din Roma și s'a așezat în orașul Tarent. Nenorocita femeie și acolo s'a dus în urma lui, dar' el a rĕmas neînduplecat. Zilele trecute s'au întâlnit pe stradă și au făcut împreună — cea din urmă preumblare. Deodată, pe neștiute, femeia scoase revolverul și trase dinapoi asupra majorului, nimerindu-l oblu în ceafă. Când acesta căzù mort la pămênt, femeia îndrăgostită se puse în genunchi lângă cadavru, îl sărută de mai multe-ori și-apoi cu un glonț își stinse și ea vieața lângă dînsul.

*

Sfințire de biserică. Din Cerneteaz primim următoarele: Ziua de 14/26 Noemvrie a. c. a fost o zi de bucurie și mângâiere sufletească pentru credincioșii nostri din Cerneteaz, căci în acea zi s'a predat Sionul Domnului destinațiunei sale, sfințindu-se prin Pr. On. Domn Dr. Tr. Putici, protopresbiterul Timișorii. — In preseara sfințirei s'a făcut priveghierea îndatinată, ear' în dimineața următoare, bubuitul piuelor și sunetul plăcut al clopotelor vestia credincioșilor începerea actului măreț. La orele 8 și jum. s'a început însuși actul sfințirei în presența unui public numĕros, adunat nu numai din comună, ci și din comunele învecinate.

La finea serviciului Pr. On. Domn protopresbiter pontificante a ținut o predică ocasională.

Actului sfințirii i-a premers colaudarea prin inginerul P. Rozvan. Deși dl inginer e foarte scrupulos în colaudare, dar' totuși în pictura și sculptura sfintei biserici n'a putut afla nici o scădere, ceea-ce servește numai spre lauda și onoarea pictorului academic Ioan Zaicu și sculptorului Nistor Bosioc. Pictura e executată strict după ritul oriental și e atât de frumos și artistic lucrată, încât intrând în sfânta biserică, par'că te afli într'un paradis. Dl I. Zaicu în pictarea bisericei noastre ni-a dat probe, că nu e un pictor de rînd. Pe lângă aceea că lucră frumos, mai e și punctual și onest în lucru. Recomand parochiilor noastre care au intențiune a-'și picta bisericile, a nu da banul românesc în mâni străine, și respective la pictori străini, atunci când noi avem pictori Români de valoarea lui Zaicu.

Cernetezanul.

*

Lupii! Din Munții-Apuseni ni-se scrie, că în sĕptĕmâna trecută au năvălit lupii peste comuna Vidra-de-jos, și au spintecat 48 oi și douĕ vaci ale lui Dumitru Goia și altor țerani. Rĕul cel mai mare e, că nu i cine să-i împuște, deoare ce drept de vînat prin acele locuri are numai un pădurar și dl I. Gomboș. Ar trebui să se facă ceva pe cale administrativă, ca bieata țerănime să nu fie păgubită.

Focul dela Galați.

In privința grozavului incendiu de la docurile din Galați, înregistrăm următoarele amĕnunte: ce găsim în ziarele din România:

Magaziile de cherestele din curtea docurilor au luat foc Joi seara pe la ceasurile 10.30

Marfa, din causa crisei, era în acest an mai multă ca ori când; depositele de cărbuni erau de asemenea pline, fiind aprovisionate pentru iarnă.

Causele isbucnirei incendiului sunt după mulți intenția premediată; după alții însă, focul ar fi isbucnit din nesocotința paznicului dela depositul asociației transilvane, pe care o represintă d. Cek.

Acesta, venind seara cam târziu acasă și fiind frig, a făcut foc mare și s'a culcat. Soba încingêndu-se a aprins baraca, și de la ea, într'o clipă, au luat foc stivele din apropiere, de unde focul s'a întins apoi, sub puterea vêntului, în toate direcțiunile.

E de nedescris panica ce a cuprins pe bieții păzitori dintre stive, când trezindu-se, sub vulvoarea stivelor aprinse, s'au vĕzut deodată încunjurați din toate părțile de foc. Fugiau bieții oameni — bărbați, femei, copii — care încotro, cercând să scape ce mai puteau din puținul lor avut. S'au petrecut scene mișcătoare.

Intr'o clipă stivele, una lângă alta, ardeau ca chibritul, trosnind și aruncând scântei ce se înălțau plesnind în vĕzduh, formând o pară care își arunca puternica-i lumină peste tot orașul.

Pompierii au sosit în grabă, în frunte cu comandantul lor, d. locot. Hințescu, cu toate pompele disponibile.

Puțin după aceea, sosiră și soldații din flotilă, cu mai multe șalupe, cari au pus pompele cu abur în acțiune. Comandanții vapoarelor „Rex" și „Caliope", au pus și ei pompele acestor bastimente în mișcare, contribuind la stingerea focului. Dar ajutoarele nu erau îndestulătoare, și s'a cerut concursul trupelor de uscat. S'a pornit pe locul incendiului batalionul al 3-lea de vênători, reg. 1 de Cetate, reg. 11 Siret și până chiar trupele de tren.

Localisarea era imposibilă. Toate stivele au ars, toate grămezile de huilă dintre depositele de lemne s'au încins. Toate baracele și clădirile au fost prefăcute în scrum.

Printr'un capriciu bizar, focul a ocolit depositele de scânduri și cărbuni ale d-lor Watson & Youell. *A* ars din ele numai o grămadă de cărbuni și o stivă de lemne de stejar.

Cele douĕ magazii de antrepositare ale docurilor, situate pe malul Dunărei, erau de asemenea foarte amenințate. S'au pus douĕ pompe și o șalupă cu abur în acțiune, stropindu-le necontenit cu apă, spre a evita aprinderea.

Pagubele se evaluează la milioane. Toate depositele erau asigurate și toate societățile de asigurare sunt păgubite de acest incendiu. E probabil că și proprietarii depositelor, deși vor fi despăgubiți, vor suferi totuși perderi însemnate, căci din causa crisei, depositele nu se puteau scurge și erau excesiv de pline.

AVIS!

Domnilor abonenți, cari la apelul nostru au grăbit a rĕspunde cu bunăvoință achitându-'și abonamentul, le exprimăm mulțumirile noastre, și totodată rugăm și pe ceialalți rĕmași încă în restanță a-'și împlini datoria.

Administrația.

Poșta redacției.

Unui *Corist*: Arată lucrurile ce ne scrii încă odată la Ven. Consistoriu.

Nu e bine, ca aceste lucruri să se trimbițe prin gazete, până-ce nu s'au arătat pe calea lor la locurile *competente*

Dlor *Sichevicenĭ*: Dacă e adevĕrat, că numita persoană corupe poporul prin corteșirile sale — faceți arĕtare contra lui la Consistoriu.

Unui *Secusigean*: Dacă e adevĕrat ce ne scrii despre numitul învĕțător faceți arătare contra lui la Consistoriu.

Șuștra. Dacă așa stau lucrurile și aveți dovezi, faceți, întâiu arătare la consistor.

Nai Mad și Avram Secoșan. Aceste nu sunt *culese* din popor, ci compuse de D. V. Publicăm numai poporale. Trimiteți de acestea.

Scrisoarea deschisă adresată învĕțătoarei A. M. în B. nu se poate publica. Adresați-vĕ consistorului, forul în drept să pedepsească vinovăția.

Iosif Udu. Nu putem citi, trebuia mai deslușit.

Interesantul în R. E îmbulzeală mare. Suma adunată din cult, nu se trimite nicăiri, ci se dă pentru acoperirea trebuințelor școlare și bisericești din comună. Dacă sunt neregularități, raportează consistorului.

Poșta administrațiunei.

Dlui *Aureliu Jurca* în *Apateu.* Am primit abonamentul.

Editor: **Aurel Popovici-Barcianu.**
Red. respons.: **Ioan Russu Șirianu.**

La administrația „Tribunei Poporului“

se află în deposit spre vênzare următoarele opuri și broșuri:

„Povestea unei coroane de oțel„ cu prețul de **75 cr.**, **„Rĕsboiul nostru pentru neatîrnare“** cu **55 cr.**, de *George Coșbuc.*

„Teoria dramei“ de Dr. Iosif Blaga. Prețul 1 fl. 80 cr.

„Cuvêntări bis. de Massilon traduse prin Ioan Genț. Prețul 2 fl. 50 cr.

„Lupta pentru drept“ de Dr. R. Ihering traducere, de T. V. Păcățeanu Prețul 1 fl.

„Din vremuri apuse“ de Iudita Secula, Prețul 50 cr.

„Juvenilia“, prosă și versuri de Sextil Pușcariu. Prețul 80 cr.

„Vieritul“, de Petru Vancu. Prețul 50 cr.

„Pribeag“, de I. Sceopul. Prețul 75 cr.

La facerea comandelor, cari se vor efeptui prompt, rugăm a se adauge și spesele de porto postal.

Administrațiunea „Trib. Pop.“

Exercițiĭ intuitive și gimnastice, manual pentru învĕțătorii școalelor poporale române, întocmite după plan, de Ioan *Tuducescu*, învĕțător în *Lipova*. Ediția a III. Prețul unuĭ exemplar: 30 cruceri.

*

„Tragedia Calvarului“, de L'abbè *Henry Bolo*, tradusă în românește de membriĭ societățiĭ de lectură *„Inocențiu Micu Clain“* a teologilor din *Blaj*. — Sub acest titlu a apărut în „Tipografia“ din Sibiĭu și ni-s'a trimis la redacție a broșură elegantă de 287 paginĭ, cuprinzênd o lectură religioasă-morală înălțătoare de inimĭ, din viața, activitatea și despre sfîrșitul tragic al Mântuitorului. Frumosul op traducĕtoriĭ îl dedică, în semn de omagiu și fiască iubire, I. P S. Sale archiepiscopului și metropolitului Dr *Victor Mihályi*. — Prețul unui exemplar este: 2 coroane (3 lei pentru România).

*

A apărut în editura de arte grafice „Minerva“ din București **„Călindarul Minervei“** pe anul 1900 cuprinde o mulțime de lucruri frumoase și instructive.

*

„Povestea unei coroane de oțel“, Ce iubitul nostru poet *George Coșbuc*, a apărut în București, în editura librăriei C. *Sfetea*, cu o mulțime de ilustrațiuni intercalate într'un text istoric-poporal, ce se extinde pe 260 pagini ale volumului în format octav mare, cu un tipariu frumos și cât se poate de bine îngrijit. Prețul: 1 leu 50 bani.—Din titlul cărțiĭ încă se poate vedé, că ea cuprinde istorisirea despre *„Restatornicirea domniei românești și rĕsboiul pentru neatĕrnare“*, scrisă *anume pentru țerănime*. Incepênd dela introducere, până la pagina ei din urmă, cartea aceasta, îndeosebi, este scrisă cu atâta foc și dragoste de neam, cu atâta măiestrie și farmec și într'o limbă atât de dulce poporală, încât, începênd odată s'o citești, n'o maĭ poți lăsa din mâni pân'aĭ isprăvit-o. Și după-ce aĭ cetit-o odată, din nou o 'ncepi și mereu o cetești și tot nu te maĭ saturi. — O adevĕrată podoabă literară și un mărgăritar neprețuit în literatura noastră poporală. Ear serviciul, ce are să facă opul acesta țeranului cărturar nu numaĭ în România, ci în toate țerile locuite de Români,—nemĕsurat va fi. Va reînvia, unde va trebui, va potența, unde este: adevĕratul simț național, iubirea curată de neam și de patrie, îndemnul spre fapte mari și glorioase și neclintita dragoste pentru limba strămoșească.

*

Almanach, edat de *„Reuniunea învĕțătorilor românĭ* de la școalele confesionale gr.-or. din diec. *Caransebeșuluĭ*, din incidentu *adunăriĭ generale iubilare*, ținută în zilele de 10/22 și 11/23 Septemvrie 1895, cu care ocasiune s'a inaugurat monumentul lui *Constantin Diaconoviciu-Loga*. — Editura comitetuluĭ reuniuniĭ. — Sub acest titlu harnica reuniune a învĕțătorilor nostri din diecesa Caransebeșuluĭ a scos de sub tipar în „Tipografia diecesană“ din Caransebeș un op voluminos, peste 230 paginĭ, în format mare și elegant, avênd un cuprins bogat și de interes general. *Prețul* cărțiĭ este *numaĭ 1 fl. v. a.* și se poate comanda de la „Librăria diecesană“ din Caransebeș.

Pentru membriĭ Reuniuneĭ opul s'a pus la dispositiunea P. On. domnĭ protopresbiterĭ din diecesa Caransebeșuluĭ spre vênzare ear' pentru celalalt On. public se află de vênzare (cu prețul de 1 fl. plus porto postal de 15 cr. v. a.) la Librăria diecesană din Caransebeș și la notariul comitetuluĭ, Ioan Marcu, înv. în Német-Bogsàn.

*

O nouă carte folositoare. Sub titlul: **„Amicul Poporului**, *îndreptător în cause administrative și judecătorești pentru poporul român*, de *Titu Vuculescu*, pretor, a apărut tocmai acum în *tipografia „Tribunei Poporului“* în *Arad* o carte *în adevĕr folositoare pentru popor*. Ea se extinde pe 148 pagini, în format 8° mare, cu un tipariu frumos și bine îngrijit, broșată e[...] gant și scrisă într'un limbagiu la [...] țelesul poporului. Cuprinsul *pe sc[...]* al bogatului matelial al cărții e[...] următorul:

I. *Agricultură.* — II. *Ape* (mori de [...] navigare, broduri, plute). — III. *Boalele și [...] strarea vitelor.* — IV. *Cause comunale.* [...] V. *Drumuri și vama.* — VI. *Finanț[...]* VII. *Industrie.* — VIII. *Judecătorie.* [...] IX. *Matriculele de stat.* — X. *Militare.* [...] XI. *Mine* (Ocnărit). — XII. *Moștenire.* — X[...] *Ordinea publică* (Ajutor la nenorociri, [...] cerea puștilor din altă țeară, Apa de s[...] Ajutorarea sĕracilor, Adunări publice, [...] cerea cu zăloage, Boalele epidemice, Bir[...] Curățirea coșurilor (hornuri), Curățirea [...] țelor, Calea ferată, Cetățenia de stat, [...] cortarea, Edificări, Instruarea în joc, Inv[...] țiuni (descoperiri), Legea de presă, Luc[...] găsite, Mĕsurarea bucatelor, Monume[...] istorice, Ospătării, Plata medicului, P[...] (Târguri), Poștă, Privilegii (Patente), P[...] contra focului, Societăți (bănci, case [...] păstrare), Site de aramă, Sdrențe, Sĕmă[...] de bucate, Instanțieri, Școală secretă, T[...] nerea cânilor, Trecerea în altă țeară, Tip[...] grafie, Vênzarea bureților, Vênzarea [...] puști și prav de pușcă, Veninuri). — X[...] *Orfanale.* — XV. *Păduri.* — XVI. *Pe[...]* XVII. *Religiune.* — XVIII. *Școală* — X[...] *Sănĕtatea publică.* — XX. *Servitori.* [...] XXI. *Vênat.*

Ori-ce daraveri, pe cari popor[...] le are aproape zilnic atât cu direg[...] toriile administrative, cât și cu jud[...] cătoriile din patrie, cărturarii din p[...] por le află în cartea aceasta to[...] la un loc, bine lămurite și spuse [...] limbă poporală și înțeleasă de to[...]

Prețul acestei cărți folositoa[...] este numai **1 coroană** (50 cruce[...] și se poate comanda atât *la aut[...] în M.-Pécska*, cât și *la administrațiun[...] „Tribunei Poporului“*.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Calindarul nostru

pe anul visect 1900

ca prim călindar scos în tipografia noastră

a apărut tocmai acum

cu ilustrațiuni, cu un bogat și variat cuprins literar.

Prețul 30 cr.

plus 5 cr. porto postal.

Doritorii de a și-'l procura sunt rugați

a se adresa la

Administrația „Tribunei Poporului“.

La comande mai mari de 10 exemplare dăm 20% rabat.

ADMINISTRAȚIA

„Tribunei Poporului“.

A apărut în tipografia noastră și se află de vênzare

la

Administrația „Tribunei Poporului“

sub numirea

„AMICUL POPORULUI“

„îndreptător în cause administrative și judecătorești pentru poporul român“

de TITU VUCULESCU pretor,

cu prețul de 50 cr. plus 5 cr. porto postal.

O carte în adevĕr folositoare pentru popor, care cuprinde sfaturi și învĕțături de foarte mare folos pentru toate trebile și trebuințele poporului.

Adminstrația

„Tribunei Poporului“

Tipografia „Tribuna Poporului“ Aurel Popovici-Barcianu Arad.